

ธุรกิจ โลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาการแปรสภาพ เป็นทะเลทราย: กรณีศึกษาของกลุ่มบริษัทอีลีในการต่อสู้ กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีน

วุฒิกอร์น ชูวัฒนานุรักษ์¹

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาบทบาทของธุรกิจภายใต้แนวคิดโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งถกเถียงว่า นอกจากบทบาทของรัฐและองค์การระหว่างรัฐบาลอย่างสหประชาชาติแล้ว บทบาทและความร่วมมือจากตัวแสดงที่หลากหลาย รวมทั้งตัวแสดงที่มีอิทธิพลอย่างธุรกิจ นับว่าสำคัญในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลก อันรวมถึงปัญหา การแปรสภาพเป็นทะเลทราย บทความนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไร และความมั่งคั่งกับธุรกิจที่มุ่งแสวงหาความยั่งยืนนั้นสามารถดำรงอยู่ร่วมกัน ได้ผ่านการวิเคราะห์บทบาทของกลุ่มบริษัทอีลี (Elion Group) ซึ่งเป็นกรณีศึกษา ของบทความนี้ในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในมองโกเลียในของจีน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบริษัทอีลีในฐานะบริษัทพหุประเทศสามารถ แสดงบทบาทนำในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีนอย่างชัดเจนผ่าน “ตัวแบบกู่ปั๋วฉี” ภายใต้ความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลจีน ประชาคมระหว่างประเทศ และชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ กลุ่มบริษัทอีลียังสะท้อน ให้เห็นว่า ธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไรและความมั่งคั่งสามารถดำเนินควบคู่ไปกับการ ดำเนินธุรกิจที่แสวงหาความยั่งยืนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ธุรกิจ โลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม การแปรสภาพเป็นทะเลทราย จีน ตัวแบบกู่ปั๋วฉี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร <Email: wuttikorn@nu.ac.th, wuttikorn@gmail.com>

Businesses, Global Environmental Governance, and Desertification: A Case Study of the Elion Group in Combating Desertification in China

Wuttikorn Chuwattananurak²

ABSTRACT

This article examines the role of businesses under the concept of global environmental governance in an attempt to argue that apart from states and intergovernmental organizations such as the United Nations, the role of and the cooperation from multiple actors, including non-state actors such as businesses, are crucial in tackling global environmental problems, including desertification. It also asserts that profit- and wealth-driven businesses and sustainability-driven businesses can co-exist through the analysis of the role of the Elion Group, a case study of this article, in combating desertification in China's Inner Mongolia.

According to the findings, the Elion Group, as an eco-restoration company, plays a leading role in China's fight against desertification through the "Kubuqi Model," which involves close collaboration and partnership with the Chinese government, international communities, and local communities. Furthermore, the Elion Group demonstrates that profit-and wealth-driven businesses can coexist harmoniously with sustainability-driven businesses.

Keywords: Businesses, Global Environmental Governance, Desertification, China, Kubuqi Model

² Assistant Professor, Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Naresuan University <Email: wuttikornc@nu.ac.th, wuttikornc@gmail.com>

บทนำ

โลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นแนวคิดหนึ่งในแวดวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อศึกษาทำความเข้าใจ ตลอดจนตอบสนองและจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่หลากหลาย ซับซ้อน และในบางครั้งส่งผลกระทบในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็น (1) ปัญหาประเภทที่ส่งผลกระทบต่อโลกโดยรวม (Global Commons) เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) หรือการลดลงของโอโซนในชั้นบรรยากาศ (Ozone Depletion) (2) ปัญหาประเภทมลพิษที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง เช่น สารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Toxic Chemicals) ของเสียอันตราย (Hazardous Wastes) หรือฝนกรด (Acid Rain) และ (3) ปัญหาประเภทความสูญเสียทางธรรมชาติและทรัพยากรที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง เช่น ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Loss) การตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation) การล่าวาฬ (Whaling) การลดลงของระบบน้ำสะอาด (Freshwater System Decline) รวมทั้งการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Desertification) (United Nations Environment Programme, 2019a; Speth & Haas, 2006, pp. 17–43; O'Neill, 2009, pp. 31–33; Murray, 2006, pp. 319, 324) อันเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในบทความชิ้นนี้

แน่นอนว่า ท่ามกลางปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่หลากหลายและแตกต่างกันข้างต้น ทั้งที่เป็นประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรงหรือเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เช่น การค้า สุขภาพ การพัฒนา ความมั่นคงทางอาหาร ย่อมมีตัวแสดงหรือที่ซูซาน เซลล์ (Susan Sell) เรียกว่า “ผู้อภิบาลโลก” (Global Governors) (Sell, 2018)³ ที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไปด้วย เช่น รัฐ องค์การระหว่างประเทศ ชุมชนผู้เชี่ยวชาญ (Epistemic Community) องค์การการกุศล รวมถึงธุรกิจ โดยธุรกิจในที่นี้หมายถึงบรรดาปัจเจกบุคคลหรือองค์กรที่แสวงหาผลกำไรด้วยการจัดหาผลิตภัณฑ์ทั้งในรูปของสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ของผู้คนโดยครอบคลุมตั้งแต่ธุรกิจที่เป็นกิจการเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน สหกรณ์ บริษัท ไปจนถึงบริษัทข้ามชาติหรือบริษัทระดับโลก (Ferrell, Hirt, & Ferrell, 2016, pp. 4, 116–135)

³ ส่วนเดวิด เฮลด์ (David Held) เรียกว่า “ตัวแสดงระดับโลก (Global Actors)” (Held, 2018) ขณะที่จิม วิตแมน (Jim Whitman) เรียกว่า “ตัวแสดงโลกาภิบาล (Global Governance Actors)” (Whitman, 2009)

ธุรกิจโดยเฉพาะในรูปของบริษัทและบรรษัทข้ามชาติได้กลายเป็นตัวแสดงที่สำคัญและทรงพลังในการก่อร่าง “การอภิบาล” (Governance) ทั้งในระดับภายในรัฐ ระดับรัฐ ระดับเหนือรัฐ หรือแม้แต่ระดับโลก โดยเฉพาะภายหลังบทบาทของบริษัทภายในประเทศที่ผูกติดกับระบบเศรษฐกิจโลกมากขึ้นนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1960 การสถาปนาระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ในคริสต์ทศวรรษที่ 1970 และกระแสโลกาภิวัตน์ที่เฟื่องฟูอย่างมากนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1990 (United Nations General Assembly, 1974; Fuchs, 2007, p. 2; Keohane, 2005, p. 186)

หากพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ องค์การระหว่างประเทศ และธุรกิจ โดยเฉพาะบรรษัทข้ามชาติ จะพบว่า เราสามารถทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวผ่านมิติอำนาจของธุรกิจในโลกาภิบาลที่เรียกว่า “อำนาจที่มีสามหน้า (Three Faces of Power)” ของดอริส ฟุคส์ (Doris Fuchs) และมาร์คัส เลเดอร์เอร์ (Markus Lederer) ไม่ว่าจะเป็นอำนาจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Power) ซึ่งหมายถึงการใช้อิทธิพลในรูปแบบต่าง ๆ โดยตรง เช่น การวิ่งเต้นหรือสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับรัฐ อำนาจเชิงโครงสร้าง (Structural Power) ซึ่งหมายถึงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจหรือการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เอื้อประโยชน์แก่ตน และอำนาจเชิงวาทกรรม (Discursive Power) ซึ่งหมายถึงการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้กับตนเองภายใต้กรอบหรือกระบวนการเชิงนโยบายที่ไม่เป็นทางการ (Fuchs & Lederer, 2007; Mikler, 2018, pp. 35–49)

ในส่วนของอำนาจเชิงเครื่องมือนั้น หากเปรียบเทียบกับตัวแสดงที่มีรัฐอื่น ๆ เช่น องค์การพัฒนาเอกชนแล้ว ธุรกิจ โดยเฉพาะบรรษัทข้ามชาติหรือบรรษัทระดับโลกมีสถานะอภิสิทธิ์ในแง่ของการวิ่งเต้นผู้กำหนดนโยบายหรือการมีสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับรัฐ (Mikler, 2018, p. 41) เนื่องจากรัฐต้องการธุรกิจเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนธุรกิจเองก็ต้องการรัฐเพื่อรับการสนับสนุนและสร้างเสถียรภาพในระบบตลาด (Hadjikhani & Thilenius, 2005, p. 4) นอกจากนี้ การที่ธุรกิจดำรงบทบาทในฐานะตัวแสดงหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจโลกทั้งในแง่การค้า การเงิน การผลิต ตลอดจนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะมุมมองเสรีนิยมที่มองธุรกิจเป็นเสมือนแหล่งที่มาของความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (O'Brien & Williams, 2016, p. 13) ยังเอื้อให้ธุรกิจครองอำนาจเชิงโครงสร้างในแง่ที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ตามที่ตนต้องการผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) หรือการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP)

(Fuchs & Lederer, 2007, p. 7) ว่ากันว่าเฉพาะปี ค.ศ.2020 บริษัทชั้นนำขนาดใหญ่ของโลก 500 บริษัท (Fortune Global 500) สามารถสร้างรายได้มากกว่า 33.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ และผลกำไรในปีเดียวกันมากถึง 2.1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ (Fortune, 2020) โดยซูซาน ยอร์จ (Susan George) เรียกบรรดาธุรกิจ โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติหรือบริษัทระดับโลกว่า “องค์อธิปัตย์เงา” (Shadow Sovereigns) ที่จำเป็นต้องได้รับการกำกับดูแลและควบคุม (George, 2015, p. 12)

ตัวอย่างธุรกิจที่แสดงบทบาทของตนผ่านอำนาจเชิงเครื่องมือและเชิงโครงสร้างจะเห็นได้จากบทบาทของบริษัทไฟเซอร์ (Pfizer) หนึ่งในธุรกิจที่วิ่งเด่นผลักดันประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) ในเวทีองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) จนสามารถบรรลุข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) ในเวทีความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ในการเจรจารอบอุรุกวัย (Uruguay Round) ได้ในที่สุดผ่านกลยุทธต่าง ๆ เช่น การเข้าไปมีบทบาทในหน่วยงานหรือองค์กรกำหนดนโยบาย ตลอดจนจนถึงความคิด (Think Tanks) และสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศแม่ของตนและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอันรวมถึงไทยเพื่อสร้างความตระหนักและสนับสนุนนโยบายที่มุ่งคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาหรือแม้แต่การสร้างพันธมิตรกับธุรกิจอื่นที่ตระหนักและต้องการผลักดันกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นรูปธรรมทั้งในสหรัฐฯ ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Committee: IPC) เช่น ไอบีเอ็ม (IBM) จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน (Johnson and Johnson) ดูปองต์ (Du Pont) ฮิวเลตต์-แพคการ์ด (Hewlett-Packard) และต่างประเทศอย่างญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป จนเกิดเป็นแนวร่วมไตรภาคี (Tripartite Coalition) เพื่อผลักดันให้ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาเป็นประเด็นวาระหนึ่งในการเจรจารอบอุรุกวัยข้างต้น (Ramamurti, 2005)

อย่างไรก็ตาม การครองอำนาจเชิงเครื่องมือและเชิงโครงสร้างของธุรกิจข้างต้นไม่อาจสมบูรณ์หรือยั่งยืนได้หากปราศจากอำนาจเชิงวาทกรรมอันหมายถึงการครองความชอบธรรมในแง่ที่ได้รับการยอมรับ ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือจากสาธารณชนและสังคมผ่านความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (Corporate Citizenship) รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Responsibility) หายนะจากเหตุภัยพิบัติด้านสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากธุรกิจนับตั้งแต่กรณีโรงงานยูเนียน คาร์ไบด์ (Union Carbide) ในเมืองโบปาล (Bhopal) ของอินเดีย

ไปจนถึงเหตุการณ์น้ำมันรั่วจากเรือบรรทุกน้ำมันเอ็กซอน วัลเดซ (Exxon Valdez) ของบริษัทเอ็กซอนโมบิล (ExxonMobil) แม้ในด้านหนึ่งจะส่งผลกระทบต่ออำนาจเชิงเครื่องมือและเชิงโครงสร้างของธุรกิจโดยตรง โดยเฉพาะในแง่ของความรับผิด (Liability) และการชดเชยค่าเสียหาย (Compensation) ตลอดจนส่งผลให้ธุรกิจเหล่านั้นสูญเสียอำนาจเชิงวาทกรรมอันกระทบต่อภาพลักษณ์ ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของธุรกิจในหมู่สาธารณชนและสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับส่งผลให้ธุรกิจบางส่วนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการพาณิชย์ที่รับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Commerce) (Hawken, 1993, p. xii) ซึ่งรวมถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการตระหนักถึงความยั่งยืนในฐานะพันธกิจหนึ่งที่ไม่อาจละเลยหรือมองข้ามได้

อย่างไรก็ตาม แม้บางธุรกิจยังคงปฏิเสธหรือต่อต้านกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมโดยมองว่าเป็นภาระที่ไม่พึงประสงค์และเป็นอุปสรรคต่อการสร้างผลกำไรสูงสุด ขณะที่บางธุรกิจเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยนำประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นส่วนหนึ่งในแผนและกระบวนการดำเนินธุรกิจของตน แต่ก็มีธุรกิจอีกจำนวนไม่น้อยซึ่งดำเนินธุรกิจในรูปของธุรกิจสีเขียว (Green Business) โดยใส่ใจและปกป้องสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังตั้งแต่กระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การขนส่ง ตัวสินค้าและผลิตภัณฑ์ไปจนถึงการจัดการขยะและของเสีย (as cited in Doyle & McEachern, 2008, p. 196; Harvard Business Review, 2011) นอกจากนั้นความคิดที่ว่า “บทบาทหน้าที่ของธุรกิจก็คือการประกอบธุรกิจ” (The business of business is business.) ที่เน้นการแสวงหาผลกำไรสูงสุด (Profit Maximization) เพียงอย่างเดียว (Friedman, 1970) หรือทำอย่างที่เคยเป็น (Business as Usual) นั้นอาจไม่เพียงพออีกต่อไป (Hawken, 1993, p. xiii) หากแต่ต้องคำนึงถึงความดีงามทางสังคม (Social Good) ในฐานะเป้าหมายหนึ่งที่นอกเหนือจากผลกำไรทางธุรกิจด้วยเช่นกัน (Nilsson & Robinson, 2017)

เป็นที่ทราบกันดีว่า พื้นที่ผิวของเปลือกโลกประกอบด้วยพื้นน้ำมากถึงร้อยละ 71 หรือ 361 ล้านตารางกิโลเมตร (ตร.กม.) ขณะที่พื้นดินมีเพียงร้อยละ 29 หรือ 149 ล้าน ตร.กม. เท่านั้น (United Nations Environment Programme, 2019a, p. 210) ภายใต้อาณาบริเวณที่เป็นพื้นดิน 149 ล้าน ตร.กม. ดังกล่าว พื้นดินมากกว่าร้อยละ 40 กลับปกคลุมไปด้วยพื้นที่แห้งแล้ง (Drylands) ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและความเป็นอยู่ของผู้คนอย่างน้อยกว่า 3 พันล้านคน หรือประมาณหนึ่งในสามของประชากรทั้งหมดทั่วโลก (Bauer, 2021, p. 63) ขณะเดียวกัน พื้นที่

แห้งแล้งอันเกิดจากสาเหตุการไม่วางแผนการ ว่าจะเกิดความแห้งแล้ง (Droughts) การกร่อนของดิน (Soil Erosion) การใช้ทรัพยากรน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาลที่มากเกินไป (Excessive Use of Groundwater Resources) การสะสมของสารจำพวกเกลือบนผิวดินในพื้นที่เพาะปลูกหรือชลประทาน (Salinization of Irrigated Lands) ความเสื่อมโทรมของดิน (Land Degradation) อันเกิดจากการจัดการและใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เหมาะสม การตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation) ยังเป็นบ่อเกิดที่สำคัญของการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Desertification) (หรือที่รู้จักกันดีในนาม “ความเสื่อมโทรมของดินในพื้นที่แห้งแล้ง” [Land Degradation in Drylands]) (Solh & El-Fattal, 2015, p. 138; United Nations Environment Programme, 2019a, p. 162; Ci & Yang, 2010, pp. 2–3; Mortimore, 1998, pp. 27, 33) โดยเฉพาะในแอฟริกาและเอเชียที่ปกคลุมด้วยพื้นที่แห้งแล้งมากกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่แห้งแล้งทั้งหมดทั่วโลก (Intergovernmental Panel on Climate Change, 2019, p. 254) ผลกระทบจากความสูญเสียทางธรรมชาติ และทรัพยากรข้างต้นจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ธุรกิจคือหนึ่งในบรรดาผู้สร้างผลกระทบดังกล่าว ดังที่พอล ฮอร์เกน (Paul Hawken) นักสิ่งแวดล้อม นักเคลื่อนไหว และผู้เชี่ยวชาญด้านความยั่งยืน เคยกล่าวไว้ว่า “ธุรกิจคือตัวปัญหา และธุรกิจเองก็ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา” (Business is the problem and it must be a part of the solution.) (Hawken, 1993, p. 17)

ปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความสูญเสียทางธรรมชาติและทรัพยากรที่ส่งผลกระทบในวงกว้างนั้นจึงเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ ขณะเดียวกัน ปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย นอกจากจะเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นอุตุนิยมนิเวศวิทยา อุตุนิยมวิทยา ฟิสิกส์ วิทยาศาสตร์ทุ่งหญ้า ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา รวมทั้งรัฐศาสตร์ (Glantz & Orlovsky, 1983, p. 15) ยังต้องอาศัยบทบาทและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทุกตัวแสดงหรือผู้ถือสิทธิ์ในการจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันหมายรวมถึงธุรกิจด้วยเช่นกัน

งานที่ศึกษาบทบาทของผู้ถือสิทธิ์โลกที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ส่วนใหญ่พบว่าประกอบด้วยสามกลุ่มหลัก โดยกลุ่มแรก ได้แก่ องค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organizations: IGOs) ทั้งในระดับโลกในกรณีสำนัก

เลขานุการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (United Nations Convention to Combat Desertification [UNCCD] Secretariat) ในฐานะแกนกลางหลักในระดับโลกในการกำกับดูแลการดำเนินงานและการปฏิบัติตามพันธกรณีของบรรดารัฐภาคีในอนุสัญญาดังกล่าว (Wagner & Mwangi, 2010; Stringer, 2008; Briassoulis, 2011; Chasek, 1997; Schreurs, 2012) หรือระดับภูมิภาคในกรณีสหภาพยุโรปในการจัดการแก้ไขความเสื่อมโทรมของดินและการแปรสภาพเป็นทะเลทราย รวมทั้งสนับสนุน UNCCD ภูมิภาคและรัฐอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Tóth, 2018; Györfi, 2005)

กลุ่มที่สอง ได้แก่ รัฐและกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐ โดยเป็นการศึกษาทั้งในแง่ที่รัฐได้รับผลกระทบและบทบาทของรัฐในการจัดการกับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองหรือการประสานความร่วมมือกับตัวแสดงอื่น ๆ (Tal, 2007, 2020; Amiraslani, Dragovich, & Caiserman, 2018; Cardesa-Salzmman, 2014; Heshmati & Squires, 2013)

กลุ่มสุดท้าย ได้แก่ บรรดานักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีบทบาทสำคัญในแง่ของการพัฒนาต่อยอดหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับองค์ความรู้และเทคนิคเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ในการจัดการกับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Akhtar-Schuster et al., 2016; Nouri et al., 2020; Capozzi et al., 2018; Kertész & Krěček, 2019; Geeson, et al, 2014; Lahlaoui et al., 2017; Hong, Huang, & Peng, 2020)

บทความชิ้นนี้จึงมุ่งถกเถียงว่า ธุรกิจ อันหมายรวมถึงบรรดาบริษัทข้ามชาติ ถือเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอีกประเภทหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามและมีบทบาทสำคัญในการจัดการแก้ไขประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลก รวมทั้งการจัดการและการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายด้วยเช่นกัน ขณะเดียวกันยังมุ่งชี้ให้เห็นว่า ธุรกิจที่มุ่งแสวงหากำไรและความมั่งคั่งกับธุรกิจที่มุ่งแสวงหาความยั่งยืนนั้นสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้ผ่านการวิเคราะห์บทบาทของกลุ่มบริษัทอีลี (Elion Group) ซึ่งเป็นกรณีศึกษาของบทความนี้ในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีน

บทความนี้แบ่งออกเป็นสี่ส่วน โดยในส่วนแรกจะเป็นการศึกษาบทบาทของธุรกิจในโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม อันรวมถึงการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ขณะที่ส่วนที่สองจะมุ่งศึกษากลุ่มบริษัทอีลีและตัวแบบกัญฉุในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีนซึ่งเป็นกรณีศึกษาของบทความชิ้นนี้ ส่วนที่สามจะเป็นการวิเคราะห์ถึงนัยยะสำคัญของกรณีศึกษาข้างต้นต่อแนวคิดโลกาภิวัตน์ และส่วน

สุดท้ายจะเป็นบทสรุป

1. ธุรกิจ โลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม และการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

ในหัวข้อนี้ จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนหลัก โดยในส่วนแรกจะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของธุรกิจในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม ขณะที่ส่วนที่สองจะมุ่งศึกษาบทบาทและความสำคัญของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

1.1 ธุรกิจในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม ธุรกิจถือว่าเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้อภิบาลโลกประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นรัฐ องค์การระหว่างรัฐบาลอย่างโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ชุมชนผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบไปด้วยนักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่องค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศอย่างกรีนพีซ (Greenpeace) (Chuwattananurak, 2019, pp. 209–214) กล่าวคือ แม้ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960–1970 บรรดาธุรกิจต่าง ๆ จะมองแนวคิดเกี่ยวกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมว่าเป็นสิ่งที่น่ากังขาหรือไม่เป็นมิตรต่อการดำเนินธุรกิจของตนเท่าใดนัก แต่ภายหลังเหตุภัยพิบัติจากอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในคริสต์ทศวรรษที่ 1980 ไม่ว่าจะเป็นเหตุก๊าซพิษรั่วของโรงงานยูเนียน คาร์ไบด์ (Union Carbide) ในเมืองโภปาล (Bhopal) ของอินเดียช่วงปลายปี ค.ศ.1984 หายนะจากเหตุระเบิดของเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ในโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เชอร์โนบีล (Chernobyl) ของสหภาพโซเวียต (หรือยูเครนในปัจจุบัน) ในปี ค.ศ.1986 ตลอดจนเหตุการณ์น้ำมันรั่วจากเรือบรรทุกน้ำมันเอ็กซอน วาลเดซ (Exxon Valdez) ของบริษัทเอ็กซอนโมบิล (ExxonMobil) ในปี ค.ศ.1989 ส่งผลให้ภาคธุรกิจเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และผนวกเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในแผนการดำเนินธุรกิจของตนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะนับตั้งแต่การสนับสนุนพิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol) ค.ศ.1987 ของธุรกิจที่เป็นต้นเหตุของการลดลงของโอโซนในชั้นบรรยากาศ (Ozone Depletion) เป็นต้นมา (Falkner, 2008, p. 4)

แม้จะเป็นความจริงที่ว่าผลกำไรและความอยู่รอดเป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินธุรกิจภายใต้การสร้างรายได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) ทั้งในแง่ของต้นทุน (Cost Advantage) และการสร้างความแตกต่าง (Differentiation Advantage) (Ferrell, Hirt, & Ferrell, 2016, p. 4; Dicken, 2011, pp. 110, 222; Porter, 1998; Mikler, 2018, p. 4) แต่แนวทางหรือวิธีการในการได้มาซึ่งผลกำไรและ

ความอยู่รอดนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน

ธุรกิจ ซึ่งรวมถึงบรรดาบริษัทข้ามชาติหรือบริษัทระดับโลกต่างพยายามแสดงบทบาทของตนในฐานะตัวแทนของความรับผิดชอบต่อทางสังคม (Social Responsibility) มากกว่าจะเป็นตัวแทนของความสามารถในการทำกำไร (Profitability) เพียงอย่างเดียว เนื่องจากบรรดาธุรกิจเหล่านั้นเชื่อว่า การบรรลุเป้าหมายในสถานภาพความเป็นตัวแทนทั้งสองประเภทข้างต้นจะนำมาซึ่งสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Asset) และจะนำไปสู่รางวัลเชิงวัตถุ (Material Rewards) ที่จะได้รับต่อไปในอนาคต (Gotsi & Wilson, 2001) แน่นนอนว่า หนึ่งในนั้นก็คือ ชื่อเสียงของธุรกิจในฐานะ “โภคภัณฑ์ที่มีคุณค่า” (Valuable Commodities) ซึ่งกลายเป็นกลไกหนึ่งที่คอยกำกับพฤติกรรมของบรรดาธุรกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปตามทิศทางและผลลัพธ์อันดีอย่างที่สังคมต้องการ (O’Callaghan, 2007, p. 114; Mikler, 2018, p. 47) ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมหรือคุณภาพผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจนั้น ๆ โดยตรง หรือแม้แต่การดำเนินธุรกิจที่ต้องคำนึงถึงประเด็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจ (Business Ethics) ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) สิทธิมนุษยชน รวมถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่ธุรกิจเหล่านั้นมีต่อสังคมและส่วนรวม

นอกจากนั้น สถาบันเอธิสเฟียร์ (Ethisphere Institute) ยังชี้ให้เห็นว่าชื่อเสียงของธุรกิจที่มาจากการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงจริยธรรมทางธุรกิจ สังคม และส่วนรมนั้นสามารถสร้างผลกำไรหรือมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของธุรกิจได้เช่นกัน (Ethisphere Institute, 2020) ขณะที่มาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก (Mark Zuckerberg) ผู้ก่อตั้งเฟซบุ๊ก (Facebook) ก็เคยกล่าวไว้ว่า “...ผู้คนต่างต้องการใช้บริการจากบรรดาบริษัทต่าง ๆ ที่เชื่อมั่นในบางสิ่งบางอย่างอันเกินไปกว่าเพียงการสร้างผลกำไรสูงสุด” (...people want to use services from companies that believe in something beyond simply maximizing profits.) (Reuters, 2012)

บทบาทของธุรกิจในโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อมมีคุณลักษณะโดดเด่นที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ บทบาทธุรกิจในฐานะหุ้นส่วนเจรจาหรือเป็นภาคีร่วมกับผู้ถืออำนาจโลกอื่น ๆ โดยเฉพาะองค์การระหว่างรัฐบาลอย่างสหประชาชาติ บทบาทธุรกิจในฐานะผู้นำข้อริเริ่ม/ผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และบทบาทธุรกิจในฐานะผู้กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

1.1.1 บทบาทธุรกิจในฐานะหุ้นส่วนหรือเป็นภาคีร่วมกับผู้ถือสิทธิโลกอื่น ๆ

ภายใต้ข้อริเริ่มและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในกรอบสหประชาชาตินั้น ธุรกิจคือหุ้นส่วนหรือภาคีหนึ่งที่สำคัญยิ่งที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดัน สนับสนุน รวมทั้งนำข้อกำหนดหรือหลักการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาทของธุรกิจมากกว่า 10,000 บริษัท ในข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) ที่มุ่งระดมความร่วมมือและการสนับสนุนจากบรรดาบริษัทต่าง ๆ ด้วยการดำเนินธุรกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนและหลักการสิบประการ (Ten Principles) อันรวมถึงหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ หลักการสนับสนุนแนวทางระมัดระวังไว้ก่อน (Precautionary Approach) เกี่ยวกับผลกระทบและสิ่งทำลายด้านสิ่งแวดล้อม หลักการส่งเสริมความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Responsibility) และหลักการพัฒนาและเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและระบบนิเวศในมหาสมุทร (United Nations Global Compact, 2020, pp. 16, 26, 32-33)

ขณะเดียวกัน ธุรกิจยังเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วนและภาคีสำคัญกับองค์กรไม่แสวงหากำไรระดับโลกอย่างซีเรส (Ceres) ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ก่อตั้งขึ้นภายหลังเหตุการณ์น้ำมันรั่วจากเรือบรรทุกน้ำมันเอ็กซอน วาลเดซ (Exxon Valdez) ของบริษัทเอ็กซอนโมบิล (ExxonMobil) ในปี ค.ศ.1989 โดยเฉพาะการเป็นหุ้นส่วนสำคัญในแผนแม่บทซีเรส ค.ศ.2030 (Ceres Roadmap 2030) ที่มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบรรดาบริษัทและนักลงทุน โดยชี้ให้เห็นว่าการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การธำรงรักษาแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ การลดการใช้พลังงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนภายใต้เศรษฐกิจแบบทั่วถึงและเป็นธรรม (Just and Inclusive Economy) จะช่วยให้บรรดาบริษัทและนักลงทุนเหล่านั้นทำกำไรได้อย่างไร โดยเฉพาะบทบาทของแบล็กร็อก (BlackRock) ผู้จัดการกองทุนที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลกโดยมีมูลค่าการลงทุนกว่า 7.4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนที่จะหลีกเลี่ยงการลงทุนในธุรกิจที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ตลอดจนเรียกร้องให้มีบริษัทที่สร้างผลประโยชน์ให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว (Ceres, 2020, pp. 5, 9)

1.1.2 บทบาทธุรกิจในฐานะผู้นำข้อริเริ่ม/ผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากการเป็นภาคีหรือหุ้นส่วนสำคัญแล้ว ธุรกิจยังแสดงบทบาทในฐานะผู้นำข้อริเริ่มและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากกรณีข้อริเริ่ม Climate Action 100+ ซึ่งก่อตั้งในปี ค.ศ.2017 โดยภาคีนักลงทุนมากกว่า 500 ภาคี ซึ่งมุ่งผลักดันการเข้ามามีส่วนร่วมของบริษัทระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกกว่า 160 แห่ง เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้เป็นศูนย์ภายในปี ค.ศ.2050 (หรือก่อนหน้านั้น) รวมทั้งมุ่งบรรลุเป้าหมายในข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่จำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส หากเปรียบเทียบกับอุณหภูมิในยุคก่อนอุตสาหกรรม (ค.ศ.1850–1900) (Climate Action 100+, 2020) หรือในกรณีสภาธุรกิจโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Business Council for Sustainable Development: WBCSD) ซึ่งเป็นความร่วมมือของบริษัทชั้นนำระดับโลกกว่า 200 แห่ง ที่มุ่งขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านของระบบเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ข้อตกลงปารีส รวมทั้งวิสัยทัศน์ 2050 (Vision 2050) ของ WBCSD ภายใต้ปณิธานที่ว่า ความรับผิดชอบของธุรกิจมิได้มีเพียงการแสวงหาผลกำไรเท่านั้น หากยังรวมถึงการดูแลรักษาโลกและผู้คนที่ย้ายอยู่บนโลกด้วยเช่นกัน (World Business Council for Sustainable Development, 2010, n.d.; Chirawut, 2020, p. 15)

นอกจากนั้น ธุรกิจบางแห่งได้ริเริ่มและเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจของตนโดยหันมาใส่ใจและรักษาสีสิ่งแวดล้อมนับตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงการกำจัดของเสียมานานกว่าทศวรรษแล้ว ดังกรณีบริษัทไวน์ชั้นนำในออสเตรเลียอย่างเทมเพิล บรูเออร์ (Temple Bruer) ที่มุ่งมั่นปลูกองุ่นแบบยั่งยืนและผลิตไวน์แบบปลอดสารพิษ ปลอดคาร์บอน และปลอดสารกันเสีย (Organic, Carbon Neutral, and Preservative Free) ภายใต้กระบวนการผลิตและการกำจัดของเสียที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Temple Bruer Wines, 2018) กรณีของเทมเพิล บรูเออร์ยังเป็นเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า บริษัทสามารถดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดีในทางการเงิน ขณะเดียวกันก็ยังสามารถทำคุณความดีในทางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน (...companies could “do well” financially while still “doing good” socially and environmentally.) (Durant, Fiorino, & O’Leary, 2017, p. 7) ที่น่าสนใจไปกว่านั้นก็คือ ธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมิได้จำกัดอยู่เพียงธุรกิจขนาดใหญ่หรือ

ระดับโลกเท่านั้น ธุรกิจขนาดเล็กก็ถือเป็นผู้อภิบาลโลกที่สร้างความเปลี่ยนแปลงสำคัญในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการดำเนินธุรกิจของร้านปั้มน้ำยา (Refill Station) ซึ่งเป็นร้านจำหน่ายแบบเติม (Bulk Store) รายแรกในประเทศไทยที่บุกเบิกการลดขยะพลาสติก การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การแยกขยะ ตลอดจนการทำให้ขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) (Selley, 2020)

1.1.3 บทบาทธุรกิจในฐานะผู้กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากการกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างอนุกรมมาตรฐาน ISO 14000 โดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) แล้ว ธุรกิจยังแสดงบทบาทสำคัญในการสร้างระบบและกำหนดมาตรฐานสากลในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) ซึ่งริเริ่มในปี ค.ศ.1999 ในฐานะตัวชี้วัดความยั่งยืน (Sustainability Benchmark) ตัวแรกในระดับโลกเพื่อคัดเลือกบริษัทที่คำนึงความยั่งยืนจาก 61 กลุ่มอุตสาหกรรมภายใต้หลักเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (S & P Global, n.d.) ที่น่าสนใจก็คือ จากรายงานผู้นำกลุ่มอุตสาหกรรมดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (DJSI Industry Leaders) ในปี ค.ศ.2020 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ.2020 ซึ่งเผยแพร่รายชื่อบริษัทที่มีผลการดำเนินงานตามแบบประเมินความยั่งยืนของกิจการ (Corporate Sustainability Assessment: CSA) ที่โดดเด่นเมื่อเทียบกับบริษัทอื่น ๆ ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน พบว่า มีบริษัทและธุรกิจของไทยที่ได้รับการจัดอันดับให้เป็นผู้นำกลุ่มอุตสาหกรรมถึง 8 บริษัท เช่น บมจ.ไทยออยล์ (กลุ่มการกลั่นและการตลาดน้ำมันและก๊าซ) บมจ.ปตท. (กลุ่มน้ำมันและก๊าซขั้นต้น) บมจ.ปูนซีเมนต์ไทยหรือ เอสซีจี (SCG) (กลุ่มวัสดุก่อสร้าง) บมจ.พีทีที โกลบอล เคมิคอล (กลุ่มเคมี) หรือ บมจ.บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ (กลุ่มการขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง) (S & P Global, 2020)

นอกจากนี้ บางธุรกิจยังคิดค้นพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของตนเอง เช่น กรณีของวอลมาร์ท (Walmart) ซึ่งพัฒนาดัชนีความยั่งยืน (Sustainability Index)⁴ ตั้งแต่ปี ค.ศ.2009 เพื่อขับเคลื่อนผลกระทบเชิงบวกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนในระบบห่วงโซ่อุปทานที่ครอบคลุมตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การจำหน่าย ไปจนถึงการกำจัดขยะ โดยเฉพาะที่มีต่อผู้จัดสรรสินค้า (Suppliers) กว่า 3,000 แห่ง ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “ลูกค้าไม่ควรต้องเลือกระหว่างสินค้าที่สามารถจ่ายได้กับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” (Walmart, n.d.; Roth, 2011, pp. 100–101) ขณะเดียวกัน วอลมาร์ทยังบุกเบิกข้อริเริ่มโครงการกิกะตัน (Project Gigaton Initiative) ในปี ค.ศ.2017 โดยร่วมมือกับผู้จัดสรรสินค้าของตนเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศจากห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) ให้ได้ 1 กิกะตัน ภายในปี ค.ศ.2030 (Walmart, 2018) ที่สำคัญ วอลมาร์ทยังเป็นหนึ่งใน 81 บริษัทที่ยื่นหยัลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กรอบการเจรจาในข้อตกลงปารีส แม้สหรัฐฯ ภายใต้การนำประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ถอนตัวจากข้อตกลงฯ ดังกล่าวในปี ค.ศ.2017 ก็ตาม (Ziniel & Bradley, 2018, p. 5)

จากการศึกษาธุรกิจในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม เราจะพบว่า ในด้านหนึ่งธุรกิจคือต้นตอปัญหาหรือตัวการหนึ่ง ที่สร้างความเสียหายและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและจำเป็นต้องได้รับการกำกับภายใต้กรอบกฎเกณฑ์หรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ธุรกิจยังเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกที่สำคัญในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมิได้มองการประกอบธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องคำนึงถึงการสร้างความดีทางสังคมอันรวมถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการแสดงบทบาทในด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ประการ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะหุ้นส่วนหรือภาคีสำคัญ ผู้นำข้อริเริ่มหรือผู้สร้างความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนผู้กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

⁴ ปัจจุบันวอลมาร์ทได้เปลี่ยนชื่อดัชนีดังกล่าวเป็นดัชนีระบบข้อมูลเชิงลึกด้านความยั่งยืน (The Sustainability Insight System [THESIS] Index) ที่พัฒนาโดยองค์กรเครือข่ายด้านความยั่งยืน (The Sustainability Consortium: TSC) ซึ่งวอลมาร์ทเป็นหนึ่งในภาคีขององค์กรดังกล่าวร่วมกับบริษัทชั้นนำระดับโลกอื่น ๆ เช่น เอ็กซอนโมบิล (ExxonMobil) แอมะซอน (Amazon) ยูนิลีเวอร์ (Unilever) (The Sustainability Consortium, n.d.)

1.2 ธุรกิจกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

ในขณะที่ธุรกิจได้แสดงบทบาทที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม ธุรกิจก็แสดงบทบาทสำคัญเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลกเช่นกัน ทั้งในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย และในฐานะที่เป็นผู้นำในการต่อสู้กับปัญหาดังกล่าวด้วยตนเอง

1.2.1 ธุรกิจในฐานะหุ้นส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCED) ในปี ค.ศ.2012 หรือการประชุมสุดยอดโลก 2012 (Earth Summit 2012) หรือการประชุมริโอ+20 (Rio+20) ลูค ยาคัดจา (Luc Gnacadja) เลขาธิการบริหาร (Executive Secretary) ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ในขณะนั้น เห็นว่า ธุรกิจคือหนึ่งในบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญที่สุดในความพยายามต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ความเสื่อมโทรมของดิน และความแห้งแล้ง (Climate Home News, 2012) โดยเฉพาะในเรื่องการลงทุนที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบนิเวศโดยรวมเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการปราศจากความเสื่อมโทรมของดิน (Zero Net Land Degradation) ภายในปี ค.ศ.2030 (UNCCD Secretariat Policy Brief, 2012, p. 24) อันสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 15.3 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ เพราะผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบห่วงโซ่อุปทานในหลายภาคส่วนและอุตสาหกรรมของธุรกิจ

แน่นอนว่า การต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายเป็นอะไรที่มากกว่าการปลูกต้นไม้ หากยังรวมถึงการหลีกเลี่ยงการใช้ดินไปในทางที่ผิด เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างไม่เหมาะสม การปลูกพืชที่ไม่เหมาะกับดินในพื้นที่นั้น ๆ หรือแม้กระทั่งการเตรียมดินสำหรับการเพาะปลูกที่ส่งผลต่อการกร่อนของดิน (Africa Renewal, n.d.) ดังนั้น การลงทุนในโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงการในท้องถิ่นเพื่อยับยั้งการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ความร่วมมือกับบรรดาผู้จัดสนของสินค้าเพื่อลดความเสื่อมโทรมของดิน การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรรมยั่งยืน ตลอดจนการสร้างสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) จึงต้องอาศัยบทบาทและการมีส่วนร่วมของธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Ediger, 2010;

Bowers, n.d.)

ธุรกิจถือเป็นหุ้นส่วนสำคัญร่วมกับผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ เช่น รัฐ องค์การพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ชุมชนผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะในรูปของเครือข่ายภายใต้กรอบความร่วมมือขององค์การระหว่างประเทศอย่างกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ตัวอย่างที่ชัดเจน ก็คือ การจัดตั้งกองทุนความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality [LDN] Fund) ซึ่งริเริ่มโดยกลไกการเงิน (Global Mechanism: GM) ของ UNCCD ภายใต้การระดมทุนกว่า 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน 140 โครงการเพื่อมุ่งฟื้นฟูและจัดการกับที่ดินที่เสื่อมโทรมอันเป็นสาเหตุสำคัญของการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในพื้นที่กว่า 500,000 เฮกตาร์ หรือกว่า 3 ล้านไร่ โดยร่วมมือกับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ อย่างฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก นอร์เวย์ มูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) องค์การพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศและนักวิชาการ ขณะที่ในส่วนของธุรกิจนั้น ธุรกิจแสดงบทบาทในกองทุน LDN ดังกล่าวภายใต้ศักยภาพและความเชี่ยวชาญเฉพาะของธุรกิจที่แตกต่างกัน เช่น บริษัทมิโรวา (Mirova) บริษัทจัดการกองทุนในเครือนาติซิส (Natixis) ของฝรั่งเศสที่มีบทบาทในการบริหารจัดการกองทุน LDN หรือบทบาทของบริษัทประกันภัยชั้นนำของฝรั่งเศสอย่างบีเอ็นพี พารีบาส์ คาร์ดิฟ (BNP Paribas Cardif) ที่มีบทบาทในการลงทุนร่วมกับธนาคารเพื่อการลงทุนยุโรป (European Investment Bank) และสำนักงานเพื่อการพัฒนาแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Agence Française de Développement: AFD) ในโครงการฟื้นฟูและจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนของกองทุนดังกล่าว (United Nations Convention to Combat Desertification, n.d.)

นอกจากนั้น บรรดาบริษัทธุรกิจชั้นนำของโลกยังเข้าร่วมเป็นภาคีเพื่อจัดการปัญหาความเสื่อมโทรมของดินภายใต้ปฏิญญาคยองนาม (Gyeongnam Declaration) อันเป็นผลสืบเนื่องจากเวทีสัมมนาธุรกิจการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน (Sustainable Land Management Business Forum) ในเดือนตุลาคม ค.ศ.2011 เช่น บริษัทยูฮัน-คิมเบอร์ลีย์ (Yuhan-Kimberly) หนึ่งบริษัทในเครือคิมเบอร์ลีย์-คล้าค (Kimberly-Clark) ในเกาหลีใต้ บริษัทคาร์กิลล์ เกาหลี (Cargill Korea) หนึ่งบริษัทในเครือคาร์กิลล์ (Cargill) ซึ่งประกอบธุรกิจห่วงโซ่อุปทานเมล็ดพืช เมล็ดพืชน้ำมัน ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ หรือแม้แต่กลุ่มบริษัทอีลี (Elion Group) ของจีนซึ่งเป็นกรณีศึกษาของบทความนี้ (United Nations Convention to Combat Desertification, 2011)

1.2.2 ธุรกิจในฐานะผู้แสดงบทบาทนำในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย นอกจากการร่วมเป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ แล้ว ธุรกิจยังแสดงบทบาทนำในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโดยตรง ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกจะเห็นได้จากการณีสหพันธ์ยูเอ็น-คิมเบอร์ลีย์ที่มุ่งรณรงค์การปลูกต้นไม้ภายใต้ “Keep Korea Green” นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1984 โดยได้ปลูกต้นไม้ไปแล้วกว่า 50 ล้านต้น อีกทั้งยังเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการฟื้นฟูป่าไม้ในมองโกเลียนับตั้งแต่ปี ค.ศ.2003 โดยปลูกต้นไม้ไปแล้วกว่า 10 ล้านต้น (Ji-hye, 2019)

ในทวีปอเมริกาเหนืออย่างกรณีบริษัทแมนแอนด์แอสโซซิเอต (Brinkman & Associates) ในแคนาดา ซึ่งนอกจากจะดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการจัดการการปลูกป่าโดยตรงทั้งในแคนาดาและลาตินอเมริกา ยังมีส่วนผลักดันร่างกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ของแคนาดาหลายฉบับ ขณะที่ในทวีปแอฟริกาตั้งเช่นกรณีบริษัทเอฟทีไลฟ์ (F3 Life) ในเคนยาที่พัฒนาระบบเครดิตสกอร์ริง (Credit Scoring System) เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ โดยนำแนวปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะภูมิอากาศ เช่น การปลูกต้นไม้ การปลูกหญ้าเพื่อลดการกร่อนของดิน มาคำนวณเป็นคะแนนเครดิต อีกทั้งบริษัทยังมีแผนที่จะนำระบบเครดิตสกอร์ริงดังกล่าวไปใช้ในงานาและรวันดาด้วย (Faruqi et al., 2018, pp. 24–25, 36–37)

ส่วนในไทยจะเห็นได้จากการริเริ่มโครงการ “SCG รักชนน้ำ...เพื่ออนาคต” และกิจกรรม “รักชนน้ำ จากภูผา สู่ห่านที” ของ บมจ. ปูนซีเมนต์ไทยหรือเอสซีจี (SCG) ในฐานะธุรกิจรายแรก ๆ ในประเทศไทยที่มุ่งมั่นในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำเพื่อลดผลกระทบจากความแห้งแล้งอันเป็นสาเหตุหนึ่งของความเสื่อมโทรมของดินและการแปรสภาพเป็นทะเลทรายด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำมากกว่า 91,000 ฝายทั่วประเทศ การฟื้นฟูเหมืองหินปูนให้เป็นป่าด้วยการปลูกต้นไม้กว่า 220,000 ต้น ในพื้นที่จังหวัดสระบุรี ลำปาง ขอนแก่น กาญจนบุรี และราชบุรี รวมทั้งการปลูกต้นไม้กว่า 25,000 ต้น เพื่อให้เป็นป่าชายเลนในพื้นที่จังหวัดตรัง สุราษฎร์ธานี และระยอง (SCG, 2011, pp. 52–53; SCG, 2019, p. 36)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายนั้น ธุรกิจถือเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกหนึ่งที่มีความสำคัญและไม้อาจมองข้ามไปได้ไม่ว่าจะเป็นในฐานะหุ้นส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือในฐานะผู้นำข้อริเริ่มหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับปัญหาดังกล่าวด้วยตนเองที่สำคัญ ท่ามกลางบทบาทของบรรดาธุรกิจในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายที่แตกต่างกันไปข้างต้น กลุ่มบริษัทอัส

(Elion Group) ถือเป็นธุรกิจที่แสดงบทบาทในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายที่โดดเด่นมากที่สุดแห่งหนึ่งโดยมิได้ครอบคลุมแต่เพียงการป้องกันยับยั้งการแปรสภาพเป็นทะเลทรายเท่านั้น หากยังรวมถึงการฟื้นฟูระบบนิเวศและพลิกฟื้นพื้นที่ที่แห้งแล้งหรือที่เป็นทะเลทรายให้กลับมาเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์

2. กลุ่มบริษัทอีลี ตัวแบบกู้ปู้ฉี และการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีน

จากการจัดทำรายชื่อบริษัทและภาคเอกชนในจีนที่สร้างคุณูปการในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในปี ค.ศ.2018 ภายใต้ความร่วมมือระหว่างฟอร์บส์ ไชน่า (Forbes China) กับมูลนิธิสีเขียวของจีน (China Green Foundation) นั้นพบว่า ธุรกิจถือเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกหนึ่งในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีนที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากกลุ่มบริษัทอีลีไทมองโกเลียใน (Inner Mongolia Yitai Group) ซึ่งประกอบธุรกิจด้านหินบริษัท เจิงเต๋อหยวี่หังเหริน จำกัด (Chengde Astronaut Mountainous Plant Technology 承德宇航人) ซึ่งประกอบธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มโดยเฉพาะที่ทำมาจากซีบัคธอร์น (Seabuckthorn) หรือกลุ่มบริษัทสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศเอ็ม-กลาสมองโกเลียใน (Inner Mongolia M-Glass Ecology and Environment) ซึ่งประกอบธุรกิจด้านวิศวกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศ (Forbes China, 2018) อย่างไรก็ตาม ธุรกิจในจีนที่มีบทบาทโดดเด่นในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีนมาอย่างยาวนานจนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ นั่นก็คือ กลุ่มบริษัทอีลี (Elion Group)⁵

กลุ่มบริษัทอีลีมีความน่าสนใจในการศึกษาและทำความเข้าใจธุรกิจในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในแง่ที่ว่า ธุรกิจนอกจากจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนแล้ว ศักยภาพด้านเงินทุนและความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการต่าง ๆ ยังส่งผลให้ธุรกิจกลายเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกสำคัญในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมอย่าง

⁵ ผู้เขียนขอใช้คำว่า “กลุ่มบริษัทอีลี” เพื่อให้สอดคล้องกับการออกเสียงในภาษาจีนคือ 亿利 โดยยังคงชื่อกลุ่มบริษัทอีลีในภาษาอังกฤษที่ใช้อย่างเป็นทางการไว้คือ Elion Group

หลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะเดียวกัน การสร้างผลกำไรและความอยู่รอดของธุรกิจนั้น ไม่อาจมองข้ามหรือละเลยความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบ ต่อสังคมไปได้ ตรงกันข้าม ข้อเสียที่มาจากการดำเนินธุรกิจที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและ สังคมสามารถสร้างผลกำไรและมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจด้วยเช่นกัน แต่เหนือสิ่งอื่นใด ก็คือ กลุ่มบริษัทीलี้ยังมุ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของธุรกิจในโลกาภิบาลด้าน สิ่งแวดล้อมที่มุ่งต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายที่มิใช่ในฐานะเพียงหุ้นส่วนหรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทรายที่เกิดขึ้นโดยร่วมมือกับ ตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ โดยเฉพาะรัฐและองค์การระหว่างประเทศเท่านั้น หากแต่ยังเป็นหนึ่งในฐานะผู้นำข้อริเริ่มต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ภายใต้การอภิบาลจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Governance) โดยเฉพาะในฐานะ ผู้ขับเคลื่อน “ตัวแบบกู่บูฉี (Kubuqi Model)” ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ระดับชาติ ไปจนถึงระดับนานาชาติ

“ตัวแบบพีพีพีพลัสกู่บูฉี” (Kubuqi PPP+ Model) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ตัวแบบ กู่บูฉี” (Kubuqi Model) เกิดจากการสังสมองค์ความรู้และประสบการณ์ของกลุ่ม บริษัทीलี้จนพัฒนาตัวแบบธุรกิจในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย และฟื้นฟูระบบนิเวศโดยพัฒนาต่อยอดจากตัวแบบการร่วมลงทุนระหว่างรัฐ และเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ทั้งนี้ ธุรกิจจะแสดงบทบาทที่สำคัญ ในการดำเนินธุรกิจเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและฟื้นฟูระบบนิเวศ ในทะเลทรายผ่านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นในเรื่องการสนับสนุน เชิงนโยบายและภาษี ชุมชนท้องถิ่นในเรื่องการจ้างงานและการพัฒนาใช้ประโยชน์ ที่ดิน ตลอดจนประชาคมระหว่างประเทศผ่านสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย ในเรื่องการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) ทั้งในและต่างประเทศ กว่า 57 ประเทศทั่วโลก รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะโครงการ สิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ในเรื่องของการแลกเปลี่ยน และแบ่งปันองค์ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการต่อสู้กับการ แปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีนและพื้นที่อื่น ๆ ทั่วโลก (United Nations Environment Programme, 2017a, pp. 8–11; Squires, 2018, pp. 159–164)

ตัวแบบกู่บูฉีประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ กลุ่มบริษัทอิลีในฐานะธุรกิจที่แสดงบทบาทหลักในการดำเนินธุรกิจเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายกับหุ้นส่วนอื่น ๆ โดยเฉพาะรัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐ ประชาคมระหว่างประเทศ และชุมชนท้องถิ่น

2.1 กลุ่มบริษัทอิลีในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้นำในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

คงไม่ผิดนักหากจะกล่าวว่ากลุ่มบริษัทอิลีกับหวัง เหวินเปียว (Wang Wenbiao 王文彪) ชาวมองโกเลียในโดยกำเนิด รวมทั้งเป็นผู้ก่อตั้งและประธานกลุ่มบริษัทอิลีคนปัจจุบันดำเนินควบคู่กันไปเสมือนเป็นเหรียญเดียวกัน กลุ่มบริษัทอิลีเริ่มต้นจากการประกอบธุรกิจโรงงานเกลือขนาดเล็บบนชั้นเกลือราบ (Salt Flats) ในพื้นที่อำเภอหังจิ้น (Hanggin Banner 杭锦旗) เขตการปกครองตนเองมองโกเลียใน (Inner Mongolia Autonomous Region) โดยปราศจากโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นแหล่งผลิตไฟฟ้า แหล่งน้ำ และถนน อีกทั้งชั้นเกลือราบและตัวโรงงานยังได้รับผลกระทบจากพายุทรายและการทับถมของทราย ที่สำคัญ แม้ที่ตั้งของโรงงานจะอยู่ห่างสถานีรถไฟที่ใกล้ที่สุดเพียง 65 กม. แต่ด้วยอุปสรรคด้านสภาพภูมิประเทศอย่างทะเลทรายกู่บูฉี (Kubuqi Desert 库布齐沙漠) ทะเลทรายที่ใหญ่เป็นอันดับเจ็ดของจีนซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว่า 18,600 ตร.กม. เป็นเหตุให้บริษัทจำต้องใช้เส้นทางอ้อมเป็นระยะทางกว่า 350 กม. ภายใต้ความเร็วเฉลี่ยของยานพาหนะที่แล่นได้เพียง 10 กม./ชม. เท่านั้น ต้นทุนการขนส่งที่สูงจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ธุรกิจของบริษัทในช่วงแรกไม่เติบโตเท่าที่ควร (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 4, 2015, pp. 11, 20, 2019b; Squires, 2018, p. 159) นอกจากนั้น สภาพภูมิประเทศแบบทะเลทรายดังกล่าวยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้คนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน เกษตรกร หรือผู้เลี้ยงสัตว์ที่ดำรงชีวิตด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะหากต้องเดินทางออกนอกพื้นที่เพื่อพบแพทย์ เรียนหนังสือ หรือแม้แต่ไปซื้อของที่จำเป็น (Meng, Dang, & Gao, 2020, p. 217) จะเห็นได้ว่า กลุ่มบริษัทอิลี โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของธุรกิจจึงเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโดยตรง

หากพิจารณาในแง่นิเวศวิทยาการเมือง (Political Ecology) จะพบว่า ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมมิใช่ปัจจัยเชิงรับ (Passive Factor) อันเกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน (Hickman & Lederer, 2018,

p. 51) ในกรณีของกลุ่มบริษัทอีลีนั้น จริงอยู่ที่แม้ว่าการแสวงหาแนวทางเพื่อลดต้นทุนของบริษัท โดยเฉพาะต้นทุนการขนส่ง จะเป็นเป้าหมายสำคัญของหวัง เหวินเปียว ที่ไม่ต่างไปจากธุรกิจอื่น ๆ ที่มุ่งหวังการสร้างผลกำไรและการเติบโตทางธุรกิจ แต่ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับผลกระทบโดยตรงทำให้หวัง เหวินเปียวไม่อาจมองข้ามความสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาดังกล่าวเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งกองทุนปลูกต้นไม้รอบชั้นเกลือราบและโรงงานด้วยการหักเงิน 5 หยวน (ราว 25 บาท) จากกำไรที่ได้จากการขายเกลือทุก ๆ 1 ตัน เพื่อจ้างคนงานในโรงงานปลูกต้นไม้เป็นรายได้เสริม (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 4)

นอกจากนั้น กระแสความเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1980 และการปฏิรูปการบริการสาธารณะ (Public Service Reform) ในจีนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางสังคม (Social Cohesion) โดยเห็นว่าธุรกิจและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรสามารถแสดงบทบาทสำคัญในการจัดหาและบริการสาธารณะ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน (Liu & Yamamoto, 2009, pp. 224–225) กลุ่มบริษัทอีลีจึงเป็นบริษัทแรก ๆ ในจีนที่ดำเนินการต่อสู้กับปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย โดยร่วมลงทุนด้วยงบประมาณ 70 ล้านหยวน (ประมาณ 350 ล้านบาท) ภายใต้การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public–Private Partnership: PPP) ด้วยการสร้างทางหลวงตัดผ่านทะเลทรายกู่บูฉี (Trans–Kubuqi Highway) ระยะทาง 65 กม. ขณะเดียวกันยังปลูกต้นไม้เป็นแนวกันลม (Tree Windbreaks) โดยเฉพาะต้นลิโคริช (Licorice, *Glycyrrhiza Glabra* L.) ซึ่งเป็นพืชสมุนไพรที่ทนต่อสภาวะแห้งแล้งได้เป็นอย่างดี ในรัศมีกว้างกว่า 4 กม. ตลอดแนวทางหลวงดังกล่าว เมื่อทางหลวงและการปลูกต้นไม้เป็นแนวกันลมเสร็จสมบูรณ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า น้ำ และโทรคมนาคมจึงตามมา ตลอดจนส่งผลให้บริษัทมีกำไรและเติบโตขึ้นจนนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มบริษัทอีลี (Elion Group) ขึ้นในปี ค.ศ.1988 (United Nations Environment Programme, 2015, pp. xii, 20–21, 2017a, p. 4)

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับผลกระทบจากปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ตลอดจนการเติบโตและสร้างผลกำไรทางธุรกิจที่มาจากการตระหนักถึงคุณค่าของการปกป้องสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ระบบนิเวศผ่านการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทราย กลุ่มบริษัทอีลีจึงเป็นผู้นำ และได้ขยายกิจการและธุรกิจในหลากหลายสาขาและอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบ

ธุรกิจที่เรียกว่า “ระบบนิเวศ + การสร้างผลกำไร” (Ecology + Profit-making) ผ่านบริษัทในเครือ กล่าวคือ ในขณะที่ยังคงดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเกลือ ซึ่งเป็นธุรกิจแรกเริ่ม กลุ่มบริษัทอัสลีได้ขยายธุรกิจเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมระบบนิเวศในทะเลทรายผ่าน Elion Resources Group (亿利集团) ภายใต้กองทุนอุตสาหกรรมกว่า 3.8 หมื่นล้านหยวน และกองทุนสวัสดิการสังคมกว่า 3 พันล้านหยวน เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมพืชสมุนไพร โดยเฉพาะจากกลีโครีช หรือการพัฒนาเทคโนโลยีเรือนกระจก (Greenhouse Technology) เพื่อปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ

ขณะที่ Elion Goldway (亿利金威) ซึ่งเป็นหนึ่งบริษัทในเครือจะมุ่งเน้นธุรกิจเกี่ยวกับการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างทางหลวง 5 สาย เป็นระยะทางกว่า 234 กม. พร้อมโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ การก่อสร้างแนวกันลมธรรมชาติด้วยการปลูกต้นไม้ (Shelterbelt) ตลอดทางหลวงเป็นระยะทางกว่า 242 กม. ในรัศมีกว้างกว่า 3-5 กม. บริเวณตอนเหนือของทะเลทรายกู่บู๊ฉีและฝั่งใต้ของแม่น้ำฮวงโห การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทะเลทราย (Desert Eco-tourism) ผ่านการสร้างอุทยานธรรมชาติและรีสอร์ตที่เพียบพร้อมไปด้วยทะเลสาบ พุ่มหญ้า พื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนโรงแรมระดับห้าดาว ศูนย์การประชุม สวนพฤกษศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทะเลทราย การก่อสร้างเมืองกีฬาฟุตบอลเทียนจิน (Tianjin Football Town) ที่ประกอบด้วยสถานที่ฝึกซ้อมฟุตบอลและโรงเรียนฟุตบอลนานาชาติโดยร่วมมือกับสโมสรฟุตบอลชั้นนำในยุโรปอย่างสโมสรฟุตบอลบาร์เซโลนาและสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด

ส่วน Elion Electrical (亿利洁能) ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียนอย่างพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม รวมทั้งยังร่วมมือกับสถาบันแปลงพลังงานกวางโจว (Guangzhou Institute of Energy Conversion) แห่งสถาบันบัณฑิตวิทยาศาสตร์จีน (Chinese Academy of Sciences) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตก๊าซเชื้อเพลิงชีวมวล (Biomass Gasification) โดยเฉพาะที่ได้จากต้นหลิวทราย (Sand Willow, *Salix psammophila*) ซึ่งเป็นพืชที่ปลูกมากอีกชนิดหนึ่งเพื่อใช้ปกป้องหน้าดินและเป็นแนวกันลมและทราย (United Nations Environment Programme, 2015, pp. 29–34; Meng, Dang, & Gao, 2020, pp. 217–218; Elion Goldway, n.d.a; Elion Electrical, n.d.)

นอกจากนั้น กลุ่มบริษัทอีลียังแสดงบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่แห้งแล้งและที่เป็นทะเลทรายในพื้นที่อื่น ๆ ของจีน เช่น ทะเลทรายทากลามากัน (Taklamakan Desert) ในเขตการปกครองตนเองซินเจียง (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 4)

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มบริษัทอีลีมีฐานะทั้งที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย แต่ที่น่าสนใจก็คือ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว กลุ่มบริษัทอีลีภายใต้การนำของหวัง เหวินเปียว ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินธุรกิจโดยหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูระบบนิเวศในถิ่นฐานที่เป็นบ้านเกิดของตนจนทำให้ธุรกิจเติบโตและขยายกิจการไปในหลากหลายสาขาและอุตสาหกรรมเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายอย่างรอบด้าน ในปี ค.ศ.2014 กลุ่มบริษัทอีลีมีกำไรสุทธิมากถึง 1.2 พันล้านหยวน หรือราว 6 พันล้านบาท (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 8) กรณีกลุ่มบริษัทอีลีจึงสะท้อนให้เห็นว่า ธุรกิจสามารถแสวงหาผลกำไรไปพร้อม ๆ กับการสร้างความยั่งยืนผ่านการฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้เช่นกัน

ความสำเร็จของกลุ่มบริษัทอีลีในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวในทะเลทราย ตลอดจนการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายข้างต้น จึงทำให้กลุ่มบริษัทอีลีได้รับการยกย่องและรางวัลเกียรติยศต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ไปจนถึงระดับนานาชาติ เช่น รางวัล United Nations Environment and Development Award ในปี ค.ศ.2012 จากที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือการประชุมสุดยอดโลก 2012 (Earth Summit 2012) รางวัล Global Dryland Champion ในปี ค.ศ.2013 และรางวัล Land for Life Award ในปี ค.ศ.2015 จากการมอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ขณะที่หวัง เหวินเปียว หนึ่งในผู้ก่อตั้งและประธานกลุ่มบริษัทอีลีก็ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติมากมายเช่นกัน เช่น รางวัล Model Worker ในปี ค.ศ.1995 จากรัฐบาลเขตการปกครองตนเองมองโกเลียใน รางวัล National Model Worker of Afforestation และรางวัล National May 1 Labor Medal ในปี ค.ศ.2000 และอีกครั้งในปี ค.ศ.2012 จากรัฐบาลจีน รางวัล Global Desert Control Leader Award ในปี ค.ศ.2013 จากที่ประชุมภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย สมัยที่ 11 (UNCCD COP 11) รวมทั้งรางวัล Champion of the Earth ในปี ค.ศ.2017 ประเภทความสำเร็จสูงสุด

(Lifetime Achievement) ซึ่งเป็นรางวัลเกียรติยศสูงสุดด้านสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 10, 2017b; United Nations Convention to Combat Desertification, 2016b; China Daily, 2013) ทั้งนี้หวัง เหวินเปียว ผู้ซึ่งได้รับสมญานามว่า “โอรสแห่งทะเลทราย” (Son of the Desert) (United Nations Environment Programme, 2019b) ยังคงมุ่งมั่นที่จะอุทิศชีวิตของตนเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายต่อไปโดยได้กล่าวไว้ว่า

“บัดนี้ การจัดการกับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายคือภารกิจของเรา ผมเกิดในทะเลทราย เติบโตในทะเลทราย และต่อสู้ดิ้นรนในทะเลทราย ในฐานะที่ผูกพันกับการจัดการกับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ผมจะอุทิศชีวิตของผมเพื่อสิ่งนี้ ความเชื่อมโยงของผมกับทะเลทรายนับตั้งแต่ที่ผมเกิดมานั้นทำให้ผมตัดสินใจไม่เพียงแต่ใช้ชีวิตของผมเพื่อจัดการกับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายเท่านั้น หากยังได้พบว่าสอนลูกหลานให้ทำงานสานต่อภารกิจนี้ด้วย”⁶ (Wang, 2019)

2.2 กลุ่มบริษัทอี้ลี้กับหุ้นส่วนสำคัญในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

ตัวแบบกู่บูฉีและความสำเร็จของกลุ่มบริษัทอี้ลี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้หากปราศจากความร่วมมือและการสนับสนุนจากหุ้นส่วนสำคัญเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีน โดยเฉพาะรัฐบาลจีน ประชาคมระหว่างประเทศ รวมถึงผู้คนในชุมชนท้องถิ่น

2.2.1 รัฐบาลจีน

คงเป็นการยากที่จะปฏิเสธว่า รัฐบาลจีนยังคงเป็นตัวแสดงหรือผู้ถือบิบาลโลกที่สำคัญในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีนอย่างชัดเจน และเป็นหุ้นส่วนหลักที่สำคัญที่สุดของกลุ่มบริษัทอี้ลี้

จีนถือเป็นรัฐหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสภาวะการแปรสภาพเป็นทะเลทราย โดยพื้นที่มากกว่าหนึ่งในสี่ของดินแดนทั้งหมดปกคลุมด้วยทะเลทราย (World Bank, 2019) แต่กลับเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของประชากรมากกว่าหนึ่งในห้าของประชากรทั้งหมดทั่วโลก (1.434 จาก 7.713 พันล้านคน ณ ปี ค.ศ.2019)

⁶ “Now, desertification control is our mission. I was born in the desert, grew up in the desert, and struggle in the desert. As attached to desertification control, I will devote my life for it. My connection with the desert since I was born has made me to decide not only to spend my life to desertification control, but also to instruct my offspring to work on it.”

(United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2019, pp. 6, 14) หากเปรียบเทียบกับปี ค.ศ.1975 พบว่า พื้นที่ที่เป็นทะเลทรายของจีนได้ขยายอาณาบริเวณมากขึ้นถึง 54,390 ตร.กม. (เทียบเท่าขนาดพื้นที่ทั้งหมดของโครเอเชียหรือประมาณหนึ่งในสิบของพื้นที่ทั้งหมดของไทย) ซึ่งรวมถึงทะเลทรายกูบูฉี (Kubuqi Desert) ในเขตการปกครองตนเองมองโกเลียใน โดยในช่วงปี ค.ศ.2003–2008 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในมองโกเลียในกว่า 650,000 คน ต้องถูกบังคับให้อพยพย้ายถิ่นฐาน อีกทั้งในช่วงปี ค.ศ.1997–2008 จีนต้องสูญเสียพื้นที่เพาะปลูกไปแล้วกว่าร้อยละ 6.2 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ขณะที่ในช่วงเวลาเดียวกัน จีนกลับมีประชากรเพิ่มขึ้นกว่า 100 ล้านคน โดยเฉพาะประชากรที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรในพื้นที่แห้งแล้ง (Rechtschaffen, 2017; Lyu et al., 2020, p. 5) ที่สำคัญ จีนกำลังเผชิญกับภาวะการขาดดุลเชิงนิเวศ (Ecological Deficit) ที่ต้องอาศัยประเทศจีนมากถึง 4 ประเทศจึงจะเพียงพอต่อขีดความสามารถทางชีวภาพ (Biocapacity) เพื่อตอบสนองรอยเท้านิเวศ (Ecological Footprint) อันเป็นความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของผู้คนในจีน (Global Footprint Network, 2020)

นอกจากนั้น มีการคาดการณ์ว่าพื้นที่กว่าร้อยละ 27 ของจีนหรือราว 260 ล้านเฮกตาร์ (ราว 2.6 ล้าน ตร.กม. เทียบเท่าพื้นที่ประมาณ 5 เท่าของประเทศไทย) กำลังได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของดินและกำลังคุกคามการดำรงชีวิตของผู้คนหลายร้อยล้านคน โดยเฉพาะพื้นที่แห้งแล้งทางตะวันตกที่ครอบคลุมกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมดกำลังเผชิญกับความเสี่ยงอันเกิดจากความแห้งแล้งและการแปรสภาพเป็นทะเลทรายค่อนข้างสูงอันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของทุ่งหญ้าจากการทำปศุสัตว์ที่หนาแน่น โดยเฉพาะพื้นที่กึ่งชื้น (Lyu et al., 2020, p. 7) ขณะเดียวกัน พื้นที่แห้งแล้งในจีนยังขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตรา 3,500 ตร.กม. ต่อปี (Global Environment Facility, n.d.) โดยเฉพาะพื้นที่กึ่งแห้งแล้งซึ่งแปรสภาพมาจากพื้นที่กึ่งชื้น (Sub-humid) และชุ่มชื้น (Humid) ที่ขยายตัวมากกว่าร้อยละ 33 ในช่วงปี ค.ศ.1994–2008 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงปี ค.ศ.1948–1962 และยังคงขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับตลอดในคริสต์ศตวรรษที่ 21 นี้ (Huang et al., 2019) ที่สำคัญเฉพาะจีนประเทศเดียว การแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจมากถึง 6.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในแต่ละปี (Lyu et al., 2020) นั่นหมายความว่า ภายใต้การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เร็วที่สุดประเทศหนึ่งของโลก โดยในปี ค.ศ.2020 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ของจีนมีมูลค่ามากถึง 100 ล้านล้านหยวน (ราว 15.4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ)

หรือประมาณร้อยละ 17 ของเศรษฐกิจโลกทั้งหมด (Zhou, 2021) ต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมคือสิ่งที่จีนต้องจ่าย และการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายก็คือหนึ่งในนั้น

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในจีนข้างต้น รัฐบาลจีนจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อารยธรรมเชิงนิเวศ (Eco-civilization) และจีนอันสวยงาม (Beautiful China) (China National Committee to Implement the UNCCD, 2017, p. 4) ที่ให้ความสำคัญกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูระบบนิเวศ (Kitagawa, 2017) กล่าวคือ นับตั้งแต่การเข้าร่วมเป็นหนึ่งในภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ในปี ค.ศ.1994 รัฐบาลจีนได้จัดตั้งกลุ่มประสานงานแห่งชาติจีนเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (China National Coordinating Group to Combat Desertification) และคณะกรรมการแห่งชาติจีนเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (China National Committee to Implement the UNCCD: CCICCD) อีกทั้งยังจัดตั้งสำนักงานแห่งชาติเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (National Bureau to Combat Desertification) สังกัดสำนักงานป่าไม้และทุ่งหญ้าแห่งชาติ (State Forestry and Grassland Administration) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ (Ministry of National Resources) ในฐานะหน่วยประสานงาน (National Focal Point) ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) (United Nations Convention to Combat Desertification, 2016a)

ที่น่าสนใจ ก็คือ ในปี ค.ศ.2002 จีนได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและการควบคุมการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Law on Prevention and Control of Desertification) ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่บูรณาการกฎหมายและแนวทางต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายจนได้รับรางวัล Future Policy Silver Award ในปี ค.ศ.2017 จากสภานาตโลก (World Future Council) ซึ่งเป็นหุ้นส่วนของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ที่สำคัญ กฎหมายฉบับดังกล่าวนอกจากจะมีฐานะเป็นกรอบกฎหมายภายในของจีนเพื่อรับรองการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการแห่งชาติให้เป็นไปตามพันธกรณีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (National Action Programme to Implement the UNCCD) แล้ว ยังเป็นกลไกสำคัญ

ที่ขับเคลื่อนและสานต่อข้อริเริ่มหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย โดยเฉพาะโครงการผืนป่าแนวกันลมสามเหนือ (Three-North Shelterbelt Project) เพื่อสร้างกำแพงเมืองจีนสีเขียว (Green Great Wall of China) ความยาวกว่า 4,480 กม. ครอบคลุม 8 มณฑล (เฮยหลงเจียง จี๋หลิน เหลียวหนิง เหอเป่ย์ ซานซี ส่านซี กานซู ซิงไห่) 2 มหานคร (ปักกิ่ง เทียนจิน) และ 3 เขตการปกครองตนเอง (มองโกเลียใน หนิงเซีย่ ชินเจียง) ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1978 และคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ภายในปี ค.ศ.2050 ทั้งนี้ ในปี ค.ศ.2017 รัฐบาลจีนออกมาประกาศว่าพื้นที่ทะเลทรายในจีนลดลงโดยเฉลี่ยเหลือประมาณ 1,980 ตร.กม. ต่อปีในช่วงระหว่าง ค.ศ.2010–2014 ซึ่งลดลงกว่า 1,283 ตร.กม. ต่อปีหากเปรียบเทียบกับช่วงระหว่าง ค.ศ.2000–2004 (Li et al., 2012; FuturePolicy.org, n.d.)

ข้อริเริ่มและโครงการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายของรัฐบาลจีนข้างต้นจึงกลายเป็นที่มาและจุดเริ่มต้นของการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาลจีนกับกลุ่มบริษัทที่สื่ออย่างชัดเจน กล่าวคือ นอกจากความเป็นหุ้นส่วนภายใต้การร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ด้วยการสร้างทางหลวงตัดผ่านทะเลทรายกู่บูฉี (Trans-Kubuqi Highway) ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การปฏิรูปนโยบายที่ดิน (Land Policy Reform) โดยเฉพาะสิทธิการใช้ที่ดินจากรัฐสู่ปัจเจกบุคคลของจีนในช่วงต้นคริสต์ทศวรรษที่ 1990 ประกอบการผนวกการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายกู่บูฉีในฐานะส่วนหนึ่งของโครงการระดับชาติอย่างโครงการผืนป่าแนวกันลมสามเหนือ (Three-North Shelterbelt Project) ในคริสต์ทศวรรษที่ 1990 ส่งผลให้กลุ่มบริษัทอี้ลี่ได้รับเงินอุดหนุน ตลอดจนการประสานอำนวยความสะดวกเพื่อสร้างหลักประกันทางการเงินกับบรรดาธนาคารต่าง ๆ จากรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นเป็นอย่างดี ที่สำคัญ ภายหลังการให้สัตยาบันในสนธิสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ในปี ค.ศ.1997 ที่จีนจำเป็นต้องปฏิบัติตามกรอบสนธิสัญญาดังกล่าวด้วยแล้ว ยิ่งเอื้อให้กลุ่มบริษัทอี้ลี่ได้รับอานิสงส์จากการสนับสนุนและการประมวลผ่านโครงการเกี่ยวกับการฟื้นฟูระบบนิเวศของรัฐต่าง ๆ มากมาย อันรวมถึงโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อก่อสร้างสถานที่ที่ใช้จัดการแข่งขันกีฬโอลิมปิกฤดูหนาวซึ่งจีนเป็นเจ้าภาพในปี ค.ศ.2022 (Olympic Winter Games Beijing 2022) (Ding, 2003, p. 112; United Nations Environment Programme, 2017a, p. 10, 2015, p. 37)

ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกลุ่มบริษัทอู่ลี่และรัฐบาลจีนยังเป็นที่ประจักษ์ในเวทีระหว่างประเทศผ่านการเป็นเจ้าภาพร่วมกันจัดเวทีสัมมนาธุรกิจการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 4 (The 4th Sustainable Land Management [SLM] Business Forum) ซึ่งเป็นการประชุมคู่ขนานไปกับการประชุมภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย สมัยที่ 13 (UNCCD COP 13) ที่รัฐบาลจีนเป็นเจ้าภาพในเดือนกันยายน ค.ศ.2017 ณ เมืองออร์ดอส (Ordos 鄂尔多斯) เขตการปกครองตนเองมองโกเลียใน โดยได้เน้นย้ำบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและธุรกิจเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับการสร้างความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN) และเศรษฐกิจโลกที่ยั่งยืน (United Nations Convention to Combat Desertification, 2017a, p. 4, 2017b, pp. 13, 26–28)

ความเป็นหุ้นส่วนและสายสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับรัฐ (Corporate–state Connections) ในฐานะกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในจีนยังส่งผลให้กลุ่มบริษัทอู่ลี่มีอิทธิพลและความสามารถในการผลักดันนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจของตนได้ไม่ยากนัก นอกจากการชนะประมูลโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อก่อสร้างสถานที่จัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวที่จีนเป็นเจ้าภาพในปี ค.ศ.2022 ข้างต้นแล้ว กลุ่มบริษัทอู่ลี่ยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย โดยเฉพาะการได้รับการอุดหนุนจากรัฐเพื่อปลูกต้นไม้เป็นแนวกันลม ตลอดจนโครงการสร้างถนนและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่สำคัญ สายสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบริษัทอู่ลี่กับรัฐ โดยเฉพาะการดำรงตำแหน่งของหวัง เหวินเปียวในฐานะสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนและเป็นหนึ่งในคณะกรรมการประจำในการประชุมของคณะกรรมการแห่งชาติประจำสภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งประชาชนจีน (The Standing Committee of the National Committee of the Chinese People’s Political Consultative Conference: CPPCC) ก็ยิ่งเอื้อให้กลุ่มบริษัทอู่ลี่สามารถสานผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐ โดยเฉพาะข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ภายใต้การนำของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง (Xi Jinping) ได้อย่างลงตัวอย่างขึ้น ดังที่หวัง เหวินเปียวเคยกล่าวไว้ว่า “ผมจะไม่หยุดต่อสู้จนกว่าการแปรสภาพเป็นทะเลทรายจะถูกขจัดให้หมดสิ้นไปจากโลกของเรา เพราะมันเป็นสิ่งที่ผมพร้อมจะอุทิศชีวิตของผมทั้งชีวิต ผมจะสานต่อปรัชญาของประธานาธิบดีสี จิ้นผิงที่ว่า ‘สีเขียวเป็นดังทอง’ และแบ่งปันสิ่งที่เราได้เรียนรู้ร่วมกับประเทศและภูมิภาค

ต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางและอื่น ๆ”⁷ (United Nations Environment Programme, 2019b)

2.2.2 ประชาคมระหว่างประเทศ

บทบาทและความสำเร็จของกลุ่มอัสีในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการฟื้นฟูระบบนิเวศยังเกิดจากความเป็นหุ้นส่วนกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ สำหรับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนกับต่างประเทศจะเห็นได้จากการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และลงทุนภายใต้ความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เช่น โมร็อกโก ไนจีเรีย รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัทชั้นนำของโลก เช่น บีพี (BP) เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายก๊าซเรือนกระจกสำหรับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรองแล้วของจีน (Chinese Certified Emission Reductions: CCERs) ในภาคป่าไม้เพื่อสนับสนุนการรักษาระบบนิเวศโอเอซิสในทะเลทรายกุ่มู๊ฉีของกลุ่มบริษัทอัสี (Xinhua, 2018; Opara, 2018; BP, 2018)

ในส่วนของการร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนกับองค์การระหว่างประเทศนั้น กลุ่มบริษัทอัสีได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และการสนับสนุนข้อริเริ่มหรือโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วโลกกับหลากหลายองค์กร ไม่ว่าจะเป็นสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature: IUCN) องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) โดยเฉพาะกับโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) กล่าวคือ ในปี ค.ศ.2014 โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศของกลุ่มบริษัทอัสีได้รับคัดเลือกจากโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ในฐานะข้อริเริ่มนำร่องเศรษฐกิจสีเขียวของ UNEP (UN Environment Green Economy Pilot Initiative) ที่มุ่งสะท้อนให้เห็นถึงกลไกการสร้างผลกำไรแบบบูรณาการ (Integrated Profit-making Mechanisms) ผ่านแนวทาง

⁷ “I will not quit this combat until desertification is eliminated in our world, as it is what I am ready to devote my whole life for ... I will continue to follow (Chinese) President Xi’s ecological philosophy that ‘Green is golden’ and share what we have learned with other countries and regions along the Belt and Road and beyond.”

เศรษฐกิจสีเขียวในพื้นที่ทะเลทรายอย่างรอบด้าน (Comprehensive Desert Green Economy Approach) เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมให้สามารถกลับมาสร้างประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นได้ (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 2)

กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ยังถือเป็นหุ้นส่วนหลักของกลุ่มบริษัทอัสซีที่เกี่ยวเนื่องกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายโดยตรง ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายที่ขับเคลื่อนโดยกลุ่มบริษัทอัสซี ผ่านการประชุมฟอรัมทะเลทรายนานาชาติกู่บูฉี (Kubuqi International Desert Forum: KIDF) ซึ่งจัดประชุมทุก ๆ 2 ปี ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี ค.ศ.2007 ณ เมืองฮอโดส เขตการปกครองตนเองมองโกเลียใน โดยการประชุม KIDF ถือเป็นการประชุมฟอรัมนานาชาติหนึ่งเดียวในปัจจุบันที่มุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวในทะเลทรายโดยเฉพาะ (Squires, 2018, p. 165) นอกจากนั้น กลุ่มบริษัทอัสซีภายใต้การนำของหว่ง เหวินเปียว ประธานกลุ่มบริษัทอัสซี ประธานมูลนิธิอัสซี และเลขาธิการการประชุม KIDF ยังเป็นหนึ่งในผู้ขับเคลื่อนฉันทามติกู่บูฉี (Kubuqi Consensus) แผนปฏิบัติการกู่บูฉีเพื่อจัดการกับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายทั่วโลก ค.ศ.2015–2025 (Kubuqi Action Plan of Global Desertification Control 2015–2025) ตลอดจนวิสัยทัศน์และกรอบความร่วมมือ ค.ศ.2015–2025 (Vision and Cooperation Framework 2015–2025) ซึ่งผ่านการรับรองจากที่ประชุม KIDF ครั้งที่ 5 ในปี ค.ศ.2015 ที่สำคัญ ในแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวได้เน้นย้ำถึงบทบาทของกลุ่มบริษัทอัสซีในฐานะธุรกิจที่ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ที่ผ่านมาอย่างชัดเจน (Kubuqi International Desert Forum, 2019a, 2019b, 2019c)

2.2.3 ชุมชนท้องถิ่น

ตัวแบบกู่บูฉีไม่อาจประสบความสำเร็จได้หากปราศจากความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนกับชุมชนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ภายหลังการปฏิรูปที่ดินในชนบทในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1970 ที่เปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้นั้น ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มบริษัทอัสซีจึงกลายเป็นหุ้นส่วนที่ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มบริษัทอัสซีมีบทบาทในการให้คำแนะนำด้านวิชาการและเทคนิค การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชและต้นกล้าเพื่อใช้ในการเพาะปลูก การพัฒนาการเข้าถึงตลาด รวมทั้งการประกันราคาและรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรปลอดสารพิษและยาฆ่าแมลงจากชุมชนท้องถิ่น ผู้คน

ในชุมชนท้องถิ่นก็ถือเป็นกำลังสำคัญต่อการเติบโตและขยายธุรกิจของกลุ่มบริษัท อี้ลี่ผ่านการจ้างงานในโรงงาน การปลูกต้นไม้และหญ้าเลี้ยงสัตว์ การจ้างงานในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพลังงานสีเขียว โดยในช่วงการเพาะปลูก มีการจ้างงานผู้คนในชุมชนท้องถิ่นกว่า 9 พันคน และเพิ่มการจ้างงานอีก 1 พันคน ในช่วงการเก็บเกี่ยว ลิโคริช อันส่งผลให้เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ และผู้คนในชุมชนท้องถิ่นกว่า 1 แสนคน มีคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น (United Nations Environment Programme, 2017a, pp. 7, 10)

จากการสำรวจโดยรัฐบาลท้องถิ่นและกลุ่มบริษัทอี้ลี่ในปี ค.ศ.2016 พบว่า รายได้ต่อหัวต่อปีของคนในชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจาก 747 หยวนเป็น 17,000 หยวน ตลอดระยะที่กลุ่มบริษัทอี้ลี่เข้ามาดำเนินโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายกุ่มบูฉี หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 11.5 ต่อปี โดยหนึ่งในสามหรือประมาณ 8,400 หยวน ที่เพิ่มขึ้นมาจากคุณภาพการจากการดำเนินธุรกิจของกลุ่มบริษัทอี้ลี่ (United Nations Environment Programme, 2017a, p. 15)

ที่น่าสนใจ ก็คือ นอกเหนือจากการสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นแล้ว ในปีค.ศ. 2009 กลุ่มบริษัทอี้ลี่ยังได้บริจาคเงินกว่า 1.1 พันล้านหยวน เพื่อสร้างโรงเรียนโอเรียนเต็ลอี้ลี่ (Elion Oriental School 亿利东方学校) ที่ครอบคลุม การศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ขณะที่ในปี ค.ศ.2014 ยังได้จัดตั้งมูลนิธิอี้ลี่ (Elion Foundation 亿利公益基金会) กว่า 20 ล้านหยวน โดยหวัง เหวินเปียว ได้ประกาศในที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development) ในปี ค.ศ.2012 ว่ากลุ่มบริษัทอี้ลี่จะต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายกุ่มบูฉีให้เป็นโอเอซิส (Oasis) ในพื้นที่กว่า 10,000 ตร.กม. ให้ได้ภายในทศวรรษหน้า (Elion Goldway, n.d.b; Bellemare, 2014; Meng, Dang, & Gao, 2020, p. 219; United Nations Environment Programme, 2015, pp. 38–39)

การดำเนินธุรกิจของกลุ่มบริษัทอี้ลี่ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และความเป็นหุ้นส่วนกับผู้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้นส่งผลให้กลุ่มบริษัทอี้ลี่กลายเป็น ส่วนหนึ่งของชุมชนท้องถิ่นและทำงานร่วมกับผู้คนในชุมชนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ในขณะที่กลุ่มบริษัทอี้ลี่มีผู้คนในชุมชนท้องถิ่นเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจ ให้เติบโตขึ้น ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นเองก็ได้รับประโยชน์ที่มิได้มีเพียงในเชิงการเงิน เท่านั้น หากยังรวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า สุขภาพที่ดีขึ้นจากสิ่งแวดล้อมที่ดีและอาหารที่ปลอดภัยและยาฆ่าแมลง รวมทั้ง

ความมั่นคงทางสังคมจากการได้รับการศึกษา ที่อยู่อาศัย และการจ้างงานในท้องถิ่น
ดังกล่าวของหญิงรายหนึ่งซึ่งทำงานให้กับบริษัทในเครือของกลุ่มบริษัทอีลีที่ว่า

“ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเจ้ามีส่วนช่วยในการสร้างโลกสีเขียว

ข้าพเจ้ารู้สึกมีคุณค่าและมีความสุข พวกเราในฐานะผู้หญิงที่เกิดในยุค 80
ต่างมีหน้าที่สำคัญที่ต้องดูแลคนเฒ่าคนแก่และเลี้ยงดูลูก ๆ ในขณะที่
เดียวกันพวกเราก็สามารถบรรลุความฝันของพวกเราได้เช่นกัน
ต้องขอบคุณโครงการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในทะเลทราย
กู่บูฉีที่ทำให้พวกเราไม่ต้องทำเหมือนผู้หญิงในพื้นที่ห่างไกลอื่น ๆ
ต้องทำ นั่นคือ การที่ต้องจากบ้านไปหางานทำเพื่อเลี้ยงดูคุณเจือ
ครอบครัวพวกเราสามารถทำงานที่นี้ได้ไปพร้อม ๆ กับสามารถดูแล
คนเฒ่าคนแก่และลูก ๆ ได้ด้วย เพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าที่เป็นผู้หญิง
ด้วยกันก็ต่างได้รับประโยชน์ตรงนี้เช่นกัน”⁸ (United Nations Environment
Programme, 2017a, p. 8)

จากที่ได้กล่าวไปทั้งหมดข้างต้นเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มบริษัทอีลีในการต่อสู้
กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย จะเห็นได้ว่า ภายใต้โลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม
โดยเฉพาะในประเด็นการแปรสภาพเป็นทะเลทรายนั้น ธุรกิจถือเป็นตัวแสดงหรือ
ผู้ถือบทบาทโลกหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าตัวแสดงหรือผู้ถือบทบาทโลกอื่น ๆ
โดยเฉพาะรัฐหรือองค์การระหว่างประเทศ ในกรณีของกลุ่มบริษัทอีลีนอกจาก
จะสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทนำของธุรกิจในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย
ผ่าน “ตัวแบบกู่บูฉี” แล้ว ยังชี้ให้เห็นด้วยว่าธุรกิจที่มุ่งแสวงหากำไรและความมั่งคั่ง
กับธุรกิจที่มุ่งแสวงหาความยั่งยืนนั้นสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้เช่นกัน

⁸ “I feel I’m contributing to creating a green world. I feel valued and I’m happy. We, the women of the 80s generation, have the important responsibility of caring for the elderly and raising children, and at the same time we can realize our dreams. Thanks to the Kubuqi Desert control project, we do not need to do what many women in other remote areas do—leave their homes to make money and sustain their families. Instead, we can work here and look after them. My female colleagues have all benefited in this way.”

3. บทวิเคราะห์: นัยยะต่อแนวคิดโลกาภิบาล

จากการศึกษาบทบาทของธุรกิจในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมผ่านกรณีศึกษา กลุ่มบริษัทอีลีในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีน รวมทั้งการยกระดับเครือข่ายและความร่วมมือในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในระดับนานาชาติและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) สามารถสะท้อนให้เห็นถึงนัยยะที่มีต่อแนวคิดโลกาภิบาลอยู่หลายประการ

ประการแรก บทบาทของกลุ่มบริษัทอีลีในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายสะท้อนให้เห็นว่า นอกจากบทบาทที่โดดเด่นของธุรกิจในโลกาภิบาลด้านเศรษฐกิจแล้ว ธุรกิจก็สามารถดำรงบทบาทสำคัญในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ หากพิจารณาตัวแบบกัปูฉี จะเห็นว่า ธุรกิจอย่างกลุ่มบริษัทอีลีดำรงตนในฐานะศูนย์กลางการดำเนินงานต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายภายใต้การประสานความร่วมมือกับหุ้นส่วนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐในแง่เชิงนโยบายและภาษี ภาคประชาชนโดยเฉพาะผู้คนในชุมชนท้องถิ่นในแง่ของการจ้างงานและการพัฒนาใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญและองค์การระหว่างประเทศในแง่ของการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน จนกลายเป็นการอภิบาลแบบเครือข่าย (Network Governance) ที่ทุกตัวแสดง ผู้อภิบาล หรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องล้วนมีปฏิสัมพันธ์หรือมีบทบาทที่เป็นทางการและเชื่อมโยงกันในหลายทิศทาง (Multidirectional) ทั้งแนวดิ่ง (Vertical) และแนวนราบ (Horizontal) (Rosenau, 2004, pp. 42, 44) เช่น ระหว่างบริษัทในเครือของกลุ่มบริษัทอีลี ระหว่างกลุ่มบริษัทอีลีกับบริษัท BP ระหว่างกลุ่มบริษัทอีลีกับรัฐบาลจีนทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น ระหว่างกลุ่มบริษัทอีลีกับเกษตรกรและผู้เลี้ยงสัตว์ ตลอดจนระหว่างกลุ่มบริษัทอีลีกับองค์การระหว่างประเทศอย่างโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) หรือกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) โดยเฉพาะผ่านกลไกการประชุมฟอรัมทะเลทรายนานาชาติกัปูฉี (KIDF) ที่สำคัญ ตัวแบบกัปูฉียังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหุ้นส่วนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องที่มักจะถูกละเลยไป นั่นก็คือ การมีส่วนร่วมและการยกระดับคุณภาพชีวิต

ของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ไม่ว่าจะเป็นการปลูกต้นไม้ การปลูกหญ้า ชลประทาน และกิจกรรมทางการเกษตรต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีงานบางส่วนที่เห็นว่า การดำเนินแนวทางในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายแบบบนลงล่าง (Top-down) โดยเฉพาะผ่านกระบวนการตรากฎหมายซึ่งดูราวกับจะเป็นยาที่คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด แม้ว่ามันจะเป็นยาขมก็ตาม (Tal & Cohen, 2007, pp. 167, 215-217) แต่กรณีของกลุ่มบริษัทอสังหาริมทรัพย์กลับสะท้อนให้เห็นว่า ความพยายามในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในการจัดการและต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายภายใต้แนวทางแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up) ก็มีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินคู่ขนานกันไป

ประการที่สอง แม้ในบางบริบทหรือบางพื้นที่ รัฐอาจยังคงต้องเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกหลักในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ขณะที่ภาคเอกชนและธุรกิจแสดงบทบาทได้ในฐานะเพียงแหล่งเงินทุนที่สำคัญ เช่น ในแอฟริกาใต้ที่ต้องต่อสู้กับความเสื่อมโทรมของดินที่สร้างผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงของน้ำ โดยเฉพาะจากสถานการณ์พืชต่างถิ่นรุกราน (Invasive Alien Plants) ผ่านการดำเนินโครงการ Working for Water (WfW) (von Maltitz, Lindeque, & Kellner, 2018) แต่กรณีกลุ่มบริษัทอสังหาริมทรัพย์กลับสะท้อนให้เห็นว่า รัฐในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ไม่จำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการทุกสิ่งอย่างด้วยตนเองทั้งหมด กล่าวคือแม้รัฐจะยังคงความสำคัญในฐานะตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกหนึ่งในโลกาภิวัตน์อันรวมถึงโลกาภิวัตน์ด้านสิ่งแวดล้อม แต่ภายหลังปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1970 ที่บทบาทของรัฐลดลงอันเนื่องมาจากการกระจายภาระหน้าที่ไปยังพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Realm) อื่น ๆ ภายใต้สากลวิวัฒน์ (Internationalization) และตัวแสดงใหม่ ๆ (New Actors) ผ่านการเพิ่มบทบาทของเอกชน (Privatization) รวมทั้งความสลับซับซ้อนของประเด็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นในยุคหลังสงครามเย็น รัฐจึงจำต้องปรับบทบาทของตนจากผู้จัดหา (Providers) สินค้าสาธารณะหรือผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (Problem Solvers) มาเป็นตัวช่วย (Enablers) หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitators) แทน (Flohr et al., 2010, p. 10) จริงอยู่ที่รัฐบาลจีนยังคงบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและกำกับติดตามการปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) แต่ในส่วนของการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือการดำเนินงาน

ตามแผนงานต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายนั้น รัฐสามารถกระจายภาระหน้าที่ไปยังตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าวได้ กรณีกลุ่มบริษัทอิตาลีซึ่งต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายมาโดยตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ที่ฝรั่งเศสพร้อมด้วยประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยีนวัตกรรม และทรัพยากรทางการเงินนั้น ย่อมตอกย้ำเป็นอย่างดีว่าธุรกิจซึ่งเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่สำคัญก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบทางสังคมและเป็นหุ้นส่วนกับรัฐเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้เช่นกัน

ประการที่สาม หากพิจารณากรอบแนวคิดเรื่องอำนาจที่มีสามหน้า (Three Faces of Power) ของดอริส ฟุคส์ (Doris Fuchs) และมาร์คัส เลเดอร์ (Markus Lederer) ของธุรกิจในโลกาภิบาลดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ จะพบว่า กลุ่มบริษัทอิตาลีครองอำนาจทั้งสามหน้าอย่างชัดเจน กล่าวคือ นอกจากอิทธิพลและสายสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับรัฐ (Corporate-state Connections) ในฐานะกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ในจีนจะส่งผลให้กลุ่มบริษัทอิตาลีครองอำนาจเชิงเครื่องมือในแง่ของความสามารถในการผลักดันนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ให้เอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจของตนได้ไม่ยากนัก ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 2.2.1 ธุรกิจที่เติบโตมาจากโรงงานเกลือที่เกือบจะล้มละลายจนกลายมาเป็นอาณาจักรธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีสินทรัพย์มากกว่า 1 แสนล้านหยวน (ราว 5 แสนล้านบาท) (Campbell, 2017; United Nations Environment Programme, 2017a, pp. 15, 17) ยังส่งผลให้กลุ่มบริษัทอิตาลีครองอำนาจเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะทรัพยากรทางการเงิน เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ มากมาย จนสามารถกำหนดกฎเกณฑ์หรือวางแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้ตอบสนองต่อเป้าหมายธุรกิจของตน ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตหรือการทำเกษตรกรรมของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นที่ต้องคำนึงและใส่ใจสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการขยายธุรกิจในหลากหลายอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย และการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทราย ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พลังงานสะอาด หรือการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรอย่างลิโคริช ที่สำคัญ อำนาจเชิงโครงสร้างดังกล่าวยังเป็นตัวแปรสำคัญให้กลุ่มบริษัทอิตาลีสามารถดำรงบทบาทความเป็นศูนย์กลางในการเสริมสร้าง/ขยายเครือข่ายและความร่วมมือ รวมทั้งผลักดันข้อริเริ่มต่าง ๆ ให้เป็นไปได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การครองอำนาจเชิงเครื่องมือและเชิงโครงสร้างจะมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับยิ่งขึ้นจำต้องมีอำนาจเชิงวาทกรรมร่วมด้วย กล่าวคือ การยึดโยงการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายภายใต้แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นส่งผลให้กลุ่มบริษัทอิตาลีสามารถก่อร่างฐานความชอบธรรมและยกสถานภาพของตนในฐานะธุรกิจชั้นนำของจีนที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน นอกจากนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) ที่กลุ่มบริษัทอิตาลีสร้างคุณภาพให้แก่ชุมชนและคนในท้องถิ่น เช่น การสร้างหมู่บ้านและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตและการเกษตรกรรม เพื่อสร้างรายได้ ตลอดจนการจัดตั้งมูลนิธิกลุ่มบริษัทอิตาลีเพื่อมุ่งต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายเป็นการเฉพาะ ก็ยิ่งตอกย้ำภาพลักษณ์ที่ดีของกลุ่มบริษัทอิตาลีในแง่ที่ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมได้มีเพียงการแสวงหาผลกำไรเท่านั้น หากยังรวมถึงการดูแลรักษาโลกและผู้คนที่ย้ายอยู่บนโลกด้วยเช่นกัน (World Business Council for Sustainable Development, n.d., 2010)

ประการสุดท้าย ธุรกิจของกลุ่มบริษัทอิตาลียังสามารถดำรงบทบาทในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐาน (Norm Entrepreneur) และผู้นำบรรทัดฐาน (Norm Leader) (Flohr et al., 2010, p. 10) เกี่ยวกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายได้อย่างโดดเด่นไม่แพ้ตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ กล่าวคือ ในส่วนของผู้เผยแพร่บรรทัดฐาน กลุ่มบริษัทอิตาลีภายใต้การนำของหวัง เหวินเปียว วางจุดยืนของตนในเรื่องความยั่งยืน รวมทั้งการจัดความยากจนและความหิวโหยอย่างชัดเจนจนสร้างแนวปฏิบัติที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะกับผู้คนในชุมชนท้องถิ่น เช่น การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของตนผ่านแนวทางที่ยั่งยืน หรือการรับซื้อผลิตผลทางการเกษตรที่ปลอดภัยและยาฆ่าแมลงจนนำไปสู่การเปลี่ยนวิถีการผลิตของบรรดาเกษตรกรในท้องถิ่นที่ต้องใส่ใจและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (United Nations Environment Programme, 2015, pp. 38–39; Wang, 2019) ขณะเดียวกัน กลุ่มบริษัทอิตาลีในฐานะหนึ่งในผู้เผยแพร่บรรทัดฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนยังเป็นเสมือนฟันเฟืองที่สำคัญที่จะช่วยให้ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 1 ที่มุ่งจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 ที่มุ่งขจัดความหิวโหย และเป้าหมายที่ 15 เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกมีความเป็นไปได้มากขึ้น

นอกจากนั้น ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายของกลุ่มบริษัทที่ต่ำกว่า 30 ปีนั้น ยังส่งผลให้กลุ่มบริษัทที่ต่ำกว่าขนาดในฐานะผู้นำบรรทัดฐานเกี่ยวกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายที่โดดเด่นและประสบความสำเร็จอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากตัวแบบกู่ปั๋วฉีและการประชุมฟอรัมทะเลทรายนานาชาติกู่ปั๋วฉี (KIDF) ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ โดยในปี ค.ศ.2014 รัฐบาลจีนประกาศให้การประชุม KIDF เป็นหนึ่งในการประชุมฟอรัมระดับชาติขนาดใหญ่เกี่ยวกับกิจการต่างประเทศ (Kubuqi International Desert Forum, 2019a) และระดับนานาชาติโดยหลายประเทศที่เผชิญกับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายต่างให้ความสนใจเพื่อนำไปปรับใช้กับบริบทของตน อันรวมถึงชาอูดีอาระเบียและปากีสถาน (Campbell, 2017) ความเป็นผู้นำบรรทัดฐานดังกล่าวส่งผลให้ Elion Goldway หนึ่งในบริษัทในเครือเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของตนอย่างภูมิใจว่า “นับจากพลังงานนิวเคลียร์และรถไฟความเร็วสูงแล้ว ตัวแบบกู่ปั๋วฉีก็ได้รับการยกย่องในฐานะนามบัตรใบที่สามที่โลกได้รู้จักจีน” (Elion Goldway, n.d.b)

4. บทสรุป

ท่ามกลางปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกหลากหลายประเภท เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (Climate Change) หรือการลดลงของโอโซนในชั้นบรรยากาศ (Ozone Depletion) การแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Desertification) ถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

นอกจากบทบาทของผู่อภิบาลโลกที่มีบทบาทหลักในการจัดการและต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เช่น รัฐ องค์การระหว่างประเทศอย่างกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) หรือชุมชนผู้เชี่ยวชาญ (Epistemic Community) อย่างบรรดานักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว บทความนี้มุ่งนำเสนอบทบาทของธุรกิจในฐานะตัวแสดงหรือผู่อภิบาลโลกในโลกาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะบทบาทของธุรกิจในการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ทั้งยังมุ่งนำเสนอว่าธุรกิจที่มุ่งแสวงหากำไรและความมั่งคั่งกับธุรกิจที่มุ่งแสวงหาความยั่งยืนนั้นสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้ผ่านการวิเคราะห์บทบาทของกลุ่มบริษัทอีลี (Elion Group) ซึ่งเป็นกรณีศึกษาของบทความนี้ในการจัดการและต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในจีน

จากการศึกษาพบว่า นอกจากการคำนึงถึงความอยู่รอดและการสร้างผลกำไรสูงสุดอันเป็นหลักการสำคัญของการดำเนินธุรกิจแล้ว ธุรกิจสามารถเติบโตและสร้างความมั่งคั่งไปพร้อมกับความยั่งยืนภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคมและการปกป้องสิ่งแวดล้อมได้ ดังจะเห็นได้จากกลุ่มบริษัทอิลีของจีนที่เติบโตจากธุรกิจโรงงานเกลือจนกลายเป็นกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าสินทรัพย์มากกว่า 1 แสนล้านหยวนในปัจจุบันภายใต้การดำเนินธุรกิจสีเขียวที่คำนึงถึงความยั่งยืนเพื่อการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทราย รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้คนในชุมชนท้องถิ่นจนสามารถพัฒนา “ตัวแบบกู่ปั๋ว” ที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ นอกจากนี้ กลุ่มบริษัทอิลีภายใต้การนำของหวัง เหวินเปียว ยังเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการประชุมฟอรัมทะเลทรายนานาชาติกู่ปั๋ว (KIDF) ซึ่งเป็นการประชุมฟอรัมนานาชาติเพียงหนึ่งเดียวในปัจจุบันที่มุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวในทะเลทรายโดยเฉพาะ

กรณีศึกษาของกลุ่มบริษัทอิลียังสะท้อนให้เห็นถึงนัยยะที่มีต่อแนวคิดโลกาภิบาล กล่าวคือ กรณีกลุ่มบริษัทอิลีชี้ให้เห็นถึงการอภิบาลเครือข่าย (Network Governance) ที่ทุกตัวแสดง ผู้อภิบาล หรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องล้วนมีปฏิสัมพันธ์หรือมีบทบาทที่เป็นทางการและเชื่อมโยงกันในหลายทิศทาง (Multidirectional) ทั้งแนวดิ่ง (Vertical) และแนวนอน (Horizontal) เช่น ระหว่างบริษัทในเครือของกลุ่มบริษัทอิลี ระหว่างกลุ่มบริษัทอิลีกับบริษัท BP ระหว่างกลุ่มบริษัทอิลีกับรัฐบาลจีนทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น ระหว่างกลุ่มบริษัทอิลีกับเกษตรกรและผู้เลี้ยงสัตว์ ตลอดจนระหว่างกลุ่มบริษัทอิลีกับองค์การระหว่างประเทศอย่างโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) หรือกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) ขณะเดียวกัน รัฐในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ไม่จำเป็นต้องดำเนินการต่าง ๆ ในทุกเรื่องด้วยตนเอง รัฐสามารถกระจายภาระหน้าที่ไปยังตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าวได้ กรณีกลุ่มบริษัทอิลีซึ่งต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายมาโดยตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี อันพรั่งพร้อมด้วยประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยีนวัตกรรม และทรัพยากรทางการเงินนั้น ย่อมตอบย้ำเป็นอย่างดีว่าธุรกิจซึ่งเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่สำคัญก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นหุ้นส่วนกับรัฐเพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้เช่นกันภายใต้การครองอำนาจทั้งสามหน้า

ได้แก่ อำนาจเชิงเครื่องมือ อำนาจเชิงโครงสร้าง และอำนาจเชิงวาทกรรม นอกจากนี้ ธุรกิจอย่างกลุ่มบริษัทอู่ลี่ยังสามารถดำรงบทบาทในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐาน โดยวางจุดยืนของตนในเรื่องความยั่งยืนและการจัดการความยากจนและความหิวโหย อย่างชัดเจนจนสร้างแนวปฏิบัติที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะกับผู้คนในชุมชนท้องถิ่น และในฐานะผู้นำบรรทัดฐาน เกี่ยวกับการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายและการฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายได้อย่างโดดเด่นไม่แพ้ตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากตัวแบบกู่ปั๋วฉี และการประชุมฟอรัมทะเลทรายนานาชาติกู่ปั๋วฉี (KIDF) ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

อย่างไรก็ตาม ภายใต้โอกาสและความสำเร็จของตัวแบบกู่ปั๋วฉีในฐานะตัวแบบหนึ่ง เพื่อต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายนั้น ย่อมเผชิญกับสิ่งท้าทายที่รออยู่เบื้องหน้าด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ด้วยพันธานของกลุ่มบริษัทอู่ลี่ที่มุ่งต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ตลอดจนฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเลทรายให้ครอบคลุมพื้นที่โครงการทั้งหมด 11,000 ตร.กม. จากปัจจุบันที่ดำเนินโครงการไปแล้วกว่า 6,200 ตร.กม. (ณ ปี ค.ศ.2017) ประกอบกับสภาวะภูมิอากาศที่แห้งแล้งและภูมิประเทศที่เป็นทะเลทราย อีกทั้งปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น การขยายพื้นที่โครงการและการรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ได้ฟื้นฟูไปแล้วย่อมส่งผลต่อการใช้น้ำใต้ดินในปริมาณที่มากขึ้นในอนาคต ด้วยเหตุนี้ ประเด็นเรื่องความมั่นคงของน้ำ (Water Security) จึงเป็นสิ่งท้าทายที่รออยู่เบื้องหน้า (United Nations Environment Programme, 2015, p. 69) โดยเฉพาะจะดำเนินการอย่างไรเพื่อมิให้กระทบต่อความอุดมสมบูรณ์และความยั่งยืนของแหล่งน้ำใต้ดิน รวมทั้งพื้นที่อื่น ๆ ใกล้เคียงที่ยังอุดมสมบูรณ์หรือสามารถเพาะปลูกได้

หากการสร้างจีนอันสวยงาม (Beautiful China) ด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรและปกป้องสิ่งแวดล้อมเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังสามารถดำรงชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยท้องฟ้าสีคราม ทุ่งหญ้าอันเขียวขจี และน้ำที่ใสสะอาด (Blue Skies, Green Fields and Clean Water) คือองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของความฝันจีน (Chinese Dream) และหากจีนเป็นดังเรือขนาดใหญ่ที่จะต้องแล่นไปข้างหน้าท่ามกลางลมที่พัดแรงและคลื่นที่โหมกระหน่ำดังที่ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เคยกล่าวและเปรียบเปรยไว้แล้วไซ้ (Xi, 2014, pp. 37, 233-234) การแปรสภาพเป็นทะเลทรายก็คือหนึ่งในบรรดาคลื่นลมเหล่านั้นที่กำลังคุกคามภาพจีนอันสวยงามดังที่จีนกำลังวาดฝันไว้

ดังนั้น การต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทรายทั้งในฐานะสิ่งทำลายหนึ่งที่จู่โจมกำลังเผชิญและในฐานะปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทุกตัวแสดง และการอภิบาลในทุกระดับ อันรวมถึงธุรกิจซึ่งมิได้มีบทบาทในฐานะฟันเฟืองสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกเท่านั้น หากยังเป็นตัวแสดงหรือผู้อภิบาลโลกที่สำคัญในโลกการภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ทั้งนี้เพื่อมิให้ปรากฏการณ์ “ผืนทรายรุกคืบ ผู้คนร่นถอย” ก้าวไปสู่จุดที่เกินกว่าจะป้องกันหรือแก้ไขได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา/วิจัยต่อไปก็คือ กรณีของบริษัทอัสซีที่อิงกับตัวแบบกู่บูฉีในการจัดการกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบเพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจเข้าไปจัดการกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้นเพียงใด โดยเฉพาะภายใต้เงื่อนไขและบริบทของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่เน้นบทบาทของกลไกตลาดและให้เสรีภาพแก่ภาคเอกชนในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อันแตกต่างจากระบบเศรษฐกิจของจีนซึ่งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจขององค์กรธุรกิจ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่อย่างชัดเจน

References

- Africa Renewal. (n.d.). *Desertification a threat to Africa's development*. Retrieved January 15, 2021, from United Nations Africa Renewal: <https://www.un.org/africarenewal/web-features/desertification-threat-africa%E2%80%99s-development>
- Akhtar-Schuster, M., Amiraslani, F., Morejon, C. D., Escadafal, R., Fulajtar, E., Grainger, A., ...Thomas, R. J. (2016). Designing a new science-policy communication mechanism for the UN Convention to Combat Desertification. *Environmental Science & Policy*, 63, 122–131. doi:10.1016/j.envsci.2016.03.009
- Amiraslani, F., Dragovich, D., & Caiserman, A. (2018). A long-term cost-benefit analysis of national anti-desertification plans in Iran. *Desert*, 23(1), 141–151. doi:10.22059/jdesert.2018.66369

- Bauer, S. (2021). Desertification convention. In J.-F. Morin & A. Orsini (Eds.), *Essential concepts of global environmental governance* (2nd ed.) (pp. 63–66). Abingdon: Routledge.
- Bellemare, S. (2014, September 23). *Elion Group makes the desert bloom*. Retrieved March 11, 2021, from http://www.china.org.cn/environment/2014-09/23/content_33586105.htm
- Bowers, K. (n.d.). *Business could have a role in reversing desertification and restoring the landscape*. Retrieved January 16, 2021, from <https://knowledge.unccd.int/knowledge-products-and-pillars/unccd-science-policy-weblog/business-could-have-role-reversing>
- BP. (2018, June 25). *BP deepens partnership with Elion on carbon offset programme in forestry sector*. Retrieved March 5, 2021, from <https://www.bp.com/en/global/corporate/news-and-insights/press-releases/bp-deepens-partnership-with-elion-on-carbon-offset-programme-in-forestry-sector.html>
- Briassoulis, H. (2011). Governing desertification in Mediterranean Europe: The challenge of environmental policy integration in multi-level governance contexts. *Land Degradation & Development*, 22(3), 313–325. doi:10.1002/ldr.1018
- Campbell, C. (2017, July 27). *China's greening of the vast Kubuqi Desert is a model for land restoration projects everywhere*. Retrieved March 18, 2021, from Time: <https://time.com/4851013/china-greening-kubuqi-desert-land-restoration/>
- Capozzi, F., Di Palma, A., De Paola, F., Giugni, M., Iavazzo, P., Topa, M., ... Giordano, S. (2018). Assessing desertification in Sub-Saharan peri-urban areas: Case study applications in Burkina Faso and Senegal. *Journal of Geochemical Exploration*, 190, 281–291. doi:10.1016/j.gexplo.2018.03.012

- Cardesa–Salzmann, A. (2014). Combating desertification in Central Asia: Finding new ways to regional stability through environmental sustainability?. *Chinese Journal of International Law*, 13(1), 203–231. doi:10.1093/chinesejil/jmu002
- Ceres. (2020, October 7). *Ceres roadmap 2030*. Retrieved January 11, 2021, from <https://www.ceres.org/sites/default/files/reports/2020-10/Ceres%20Roadmap%20Summary%202030%20-%20FINAL.pdf>
- Chasek, P. S. (1997). The Convention to Combat Desertification: Lessons learned for sustainable development. *Journal of Environment & Development*, 6(2), 147–169. doi:10.1177/107049659700600204
- China Daily. (2013, September 24). *Chinese entrepreneur wins UN drylands award*. Retrieved March 12, 2021, from http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/greenchina/2013-09/24/content_16991117.htm
- China National Committee to Implement the UNCCD. (2017). *China final national report of the voluntary land degradation neutrality (LDN) target setting programme*. Retrieved February 9, 2021, from https://knowledge.unccd.int/sites/default/files/ldn_targets/China_LDN%20TSP%20Country%20Report.pdf
- Chirawut, Y. (2020). A survey on global climate governance arrangements. *Journal of Social Sciences, Naresuan University*, 16(2), 1–36. [in Thai].
- Chuwattananurak, W. (2019). Global environmental governance: Issues, actors, and challenges. *Political Science and Public Administration Journal*, 10(1), 195–230. [in Thai].
- Ci, L., & Yang, X. (2010). *Desertification and its control in China*. Beijing: Higher Education Press and Springer.
- Climate Action 100+. (2020). *2020 progress report*. Retrieved January 11, 2021, from <https://www.climateaction100.org/wp-content/uploads/2020/12/CA100-Progress-Report.pdf>

- Climate Home News. (2012, June 17). *Rio+20 business focus–Luc Gnacadja: “Business is one of the most important stakeholders” for desertification*. Retrieved January 15, 2021, from <https://www.climatechangenews.com/2012/06/17/rio20-business-focus-luc-gnacadja-business-is-one-of-the-most-important-stakeholders-for-desertification/>
- Dicken, P. (2011). *Global shift: Mapping the changing contours of the world economy* (6th ed.). New York: The Guilford Press.
- Ding, C. (2003). Land policy reform in China: Assessment and prospects. *Land Use Policy*, 20(2), 109–120. doi:10.1016/S0264–8377(02)00073–X
- Doyle, T., & McEachern, D. (2008). *Environment and politics* (3rd ed.). London: Routledge.
- Durant, R. F., Fiorino, D. J., & O'Leary, R. (Eds.). (2017). *Environmental governance reconsidered: Challenges, choices, and opportunities* (2nd ed.). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Ediger, L. (2010, June 15). *Climate change and desertification: The link to corporate responsibility*. Retrieved January 15, 2021, from <https://www.bsr.org/en/our-insights/blog-view/climate-change-and-desertification-the-link-to-corporate-responsibility>
- Elion Electrical. (n.d.). *Elion Electrical*. Retrieved March 11, 2021, from <http://www.elion.cn/>
- Elion Goldway. (n.d.a). *Elion Goldway Holding Co., Ltd*. Retrieved March 11, 2021, from <http://www.eliongoldway.com/index.php?m=content&c=index-&a=lists&catid=183>
- Elion Goldway. (n.d.b). *Social responsibility*. Retrieved March 11, 2021, from <http://www.eliongoldway.com/index.php?m=content&c=index&a=lists&catid=199>
- Ethisphere Institute. (2020). *Performance of the 2020 honorees as compared to the large cap index*. Retrieved December 31, 2020, from <https://www.worldsmoetheticalcompanies.com/wp-content/uploads/2020-5-Year-Ethics-Premium-Chart-2.png>

- Falkner, R. (2008). *Business power and conflict in international environmental politics*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Faruqi, S., Wu, A., Ortega, A. A., Batista, A., & Brolis, E. (2018). *The business of planting trees: A growing investment opportunity*. Washington, DC: World Resources Institute.
- Ferrell, O. C., Hirt, G. A., & Ferrell, L. (2016). *Business: A changing world* (10th ed.). New York: McGraw–Hill Education.
- Flohr, A., Rieth, L., Schwindenhammer, S., & Wolf, K. D. (2010). *The role of business in global governance: Corporations as norm-entrepreneurs*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Forbes China. (2018, September 14). *Forbes China lauds 11 companies for combatting desertification*. Retrieved February 23, 2021, <https://www.forbes.com/sites/forbeschina/2018/09/14/forbes-china-lauds-11-companies-for-combatting-desertification/?sh=7afb7a213fe0>
- Fortune. (2020). *Global 500*. Retrieved December 22, 2020, from <https://fortune.com/global500/>
- Friedman, M. (1970, September 13). A Friedman doctrine–The social responsibility of business is to increase its profits. *The New York Times*. Retrieved August 31, 2021, from <https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html>
- Fuchs, D. (2007). *Business power in global governance*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Fuchs, D., & Lederer, M. M. (2007). The power of business. *Business and Politics*, 9(3), 1–17. doi:10.2202/1469–3569.1214
- FuturePolicy.org. (n.d.). *China's law of prevention and control of desertification*. Retrieved February 16, 2021, from <https://www.futurepolicy.org/healthy-ecosystems/chinas-law-of-prevention-and-control-of-desertification/>

- Geeson, N., Brandt, J., Quaranta, G., & Salvia, R. (2014). Designing a public web-based information system to illustrate and disseminate the development and results of the DESIRE project to combat desertification. *Environmental Management*, 54(5), 1043–1055. doi:10.1007/s00267-013-0069-x
- George, S. (2015). *Shadow sovereigns: How global corporations are seizing power*. Cambridge: Polity Press.
- Glantz, M. H., & Orlovsky, N. (1983). Desertification: A review of the concept. *Desertification Control Bulletin*, 9, 15–22.
- Global Environment Facility. (n.d.). *China and GEF partnership on land degradation in dryland ecosystems*. Retrieved February 11, 2021, from <https://www.thegef.org/news/china-and-gef-partnership-land-degradation-dryland-ecosystems>
- Global Footprint Network. (2020, November 19). *National footprint and biocapacity accounts 2021 edition*. Retrieved February 9, 2021, from <http://data.footprintnetwork.org/>
- Gotsi, M., & Wilson, A. M. (2001). Corporate reputation: Seeking a definition. *Corporate Communications: An International Journal*, 6(1), 24–30. doi:10.1108/13563280110381189
- Györfi, M. (2005). Recent Tendencies in research linked with agro-meteorology financed by the EU framework programme. *Physics and Chemistry of the Earth*, 30(1), 11–23. doi:10.1016/j.pce.2004.08.037
- Hadjikhani, A., & Thilenius, P. (2005). *Non-business actors in a business network: A comparative case on firms' actions in developing and developed countries*. Oxford: Elsevier.
- Harvard Business Review. (2011). *Harvard Business Review on greening your business profitably*. Boston, MA: Harvard Business Review Press.
- Hawken, P. (1993). *The ecology of commerce: A declaration of sustainability*. New York: HarperCollins.

- Held, D. (2018). The diffusion of authority. In T. G. Weiss & R. Wilkinson (Eds.), *International organization and global governance* (2nd ed.) (pp. 63–76). London: Routledge.
- Heshmati, G. A., & Squires, V. R. (Eds.). (2013). *Combating desertification in Asia, Africa and the Middle East: Proven practices*. Dordrecht: Springer.
- Hickman, T., & Lederer, M. (2018). Global political economy and development. In G. Kütting, & K. Herman (Eds.), *Global environmental politics: Concepts, theories and case studies* (2nd ed.) (pp. 47–65). London: Routledge.
- Hong, L., Huang, Y., & Peng, S. (2020). Monitoring the trends of water–erosion desertification on the Yunnan–Guizhou plateau, China from 1989 to 2016 using time–series landsat images. *PLoS ONE*, 15(2), 1–21. doi:10.1371/journal.pone.0227498
- Huang, J., Ma, J., Guan, X., Li, Y., & He, Y. (2019, September). Progress in semi–arid climate change studies in China. *Advances in Atmospheric Sciences*, 36, 922–937. doi:10.1007/s00376–018–8200–9
- Intergovernmental Panel on Climate Change. (2019). *Climate change and land: An IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems*. Retrieved June 15, 2020, from <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/4/2020/02/SRCCL–Complete–BOOK–LRES.pdf>
- Ji–hye, S. (2019, February 20). *Yuhan–Kimberly selected as most admired company for 16 years*. Retrieved January 24, 2021, from <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20190220000666>
- Keohane, R. O. (2005). *After hegemony: Cooperation and discord in the world political economy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Kertész, Á., & Křeček, J. (2019). Landscape degradation in the world and in Hungary. *Hungarian Geographical Bulletin*, 68(3), 201–221. doi:10.15201/hungeobull.68.3.1

- Kitagawa, H. (2017). Environmental policy under president Xi Jinping leadership: The changing environmental norms. In H. Kitagawa (Ed.), *Environmental policy and governance in China* (pp. 1–15). Tokyo: Springer Japan KK.
- Kubuqi International Desert Forum. (2019a, April 26). *Kubuqi Action Plan (2015–2025)*. Retrieved March 5, 2021, from <http://en.kubuqiforum.org/index.php?menu=13&id=107>
- Kubuqi International Desert Forum. (2019b, April 26). *Vision and Cooperation Framework (2015–2025)*. Retrieved March 12, 2021, from <http://en.kubuqiforum.org/index.php?menu=13&id=106>
- Kubuqi International Desert Forum. (2019c, April 27). *Kubuqi Consensus*. Retrieved March 5, 2021, from <http://en.kubuqiforum.org/index.php?menu=13&id=24>
- Lahlaoui, H., Rhinane, H., Hilali, A., Lahssini, S., & Moukrim, S. (2017). Desertification assessment using MEDALUS model in Watershed Oued El Maleh, Morocco. *Geosciences*, 7(3), 50. doi:10.3390/geosciences7030050
- Li, M.–m., Liu, A.–t., Zou, C.–j., Xu, W.–d., Shimizu, H., & Wang, K.–y. (2012). An overview of the “Three–North” Shelterbelt Project in China. *Forestry Studies in China*, 14(1), 70–79. doi:10.1007/s11632–012–0108–3
- Liu, Z., & Yamamoto, H. (2009). Public–private partnerships (PPPs) in China: Present conditions, trends, and future challenges. *Interdisciplinary Information Sciences*, 15(2), 223–230. doi:10.4036/iis.2009.223
- Lyu, Y., Shi, P., Han, G., Liu, L., Guo, L., Hu, X., & Zhang, G. (2020). Desertification control practices in China. *Sustainability*, 12(8), 3258. doi:10.3390/su12083258
- Meng, Z., Dang, X., & Gao, Y. (2020). *Public private partnership for desertification control in Inner Mongolia*. Singapore: Springer Singapore.
- Mikler, J. (2018). *The political power of global corporations*. Cambridge: Polity Press.
- Mortimore, M. (1998). *Roots in the African dust: Sustaining the Sub–Saharan drylands*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Murray, W. E. (2006). *Geographies of globalization*. London: Routledge.
- Nilsson, A., & Robinson, D. T. (2017, June 13). What is the business of business?. *Innovation Policy and the Economy*, 18. doi:10.2139/ssrn.2985301
- Nouri, M., Bouzidi, M., Rezgui, W., Soltani, F., & Rejeb, M. (2020, January). Desertification risks: Sensitivity and limits of the MEDALUS method in semi-arid areas (Center of Tunisia). *Nature & Technology*, 22, 30–37.
- O'Brien, R., & Williams, M. (2016). *Global political economy: Evolution & dynamics* (5th ed.). London: Palgrave.
- O'Callaghan, T. (2007, January). Disciplining multinational enterprises: The regulatory power of reputation risk. *Global Society*, 21(1), 95–117. doi:10.1080/13600820601116583
- O'Neill, K. (2009). *The environment and international relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Opara, S. (2018, October 16). *Chinese firm targets green investment opportunities in Nigeria*. Retrieved March 11, 2021, from <https://guardian.ng/business-services/chinese-firm-targets-green-investment-opportunities-in-nigeria/>
- Porter, M. E. (1998). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance: With a new introduction*. New York: The Free Press.
- Ramamurti, R. (2005). Global regulatory convergence: The case of intellectual property rights. In R. Grosse (Ed.), *International business and government relations in the 21st Century* (pp. 341–359). New York: Cambridge University Press.
- Rechtschaffen, D. (2017, September 18). *How China's growing deserts are choking the country*. Retrieved June 15, 2020, from <https://www.forbes.com/sites/danielrechtschaffen/2017/09/18/how-chinas-growing-deserts-are-choking-the-country/#4cc8c995d1b9>
- Reuters. (2012, February 2). *Zuckerberg's letter to investors*. Retrieved October 2, 2020, from <https://www.reuters.com/article/us-facebook-letter-idUSTRE8102MT20120201>

- Rosenau, J. N. (2004). Strong demand, huge supply: Governance in an emerging epoch. In I. Bache & M. Flinders (Eds.), *Multi-level governance* (pp. 31–48). New York: Oxford University Press.
- Roth, D. (2011). Doing good is good business. In C. Pitelis, J. Keenan, & V. Pryce (Eds.), *Green business, green values, and sustainability* (pp. 98–103). New York: Routledge.
- S & P Global. (2020, November 13). *DJSI industry leaders*. Retrieved January 12, 2021, from <https://www.spglobal.com/esg/csa/csa-resources/industry-leaders-aj19>
- S & P Global. (n.d.). *Dow Jones Sustainability Indices*. Retrieved January 12, 2021, from <https://www.spglobal.com/esg/csa/indices/djsi-index-family>
- SCG. (2011). *CSR by heart: Anyone can do it*. Retrieved January 28, 2021, from https://www.scg.com/pdf/en/SCG_CSR_Book_ENG.pdf
- SCG. (2019). *Sustainability report 2019: Collaboration for action*. Retrieved January 28, 2021, from https://scc.listedcompany.com/misc/sustainability_report/20200505-scc-sdr-2019-en-02.pdf
- Schreurs, M. A. (2012). Rio+20: Assessing progress to date and future challenges. *The Journal of Environment & Development*, 21(1), 19–23. doi:10.1177/1070496511436277
- Sell, S. K. (2018). Who governs the globe?. In T. G. Weiss & R. Wilkinson (Eds.), *International organization and global governance* (2nd ed.) (pp. 77–90). London: Routledge.
- Selley, D. S. (2020, March 12). *7 refill stations in Bangkok to kick your plastic habits to the curb*. Retrieved January 15, 2021, from <https://bk.asia-city.com/shopping/news/7-refill-stations-bangkok-to-kick-your-plastic-habits-to-curb>
- Solh, M., & El-Fattal, L. (2015). Combating desertification and land degradation in the drylands: Research integration in practice. In J. Griffiths (Ed.), *Living land* (pp. 138–141). Leicester: United Nations Convention to Combat Desertification (UNCCD) and Tudor Rose.

- Speth, J. G., & Haas, P. M. (2006). *Global environmental governance*. Washington, DC: Island Press.
- Squires, V. R. (2018). Commentary on desertification prevention and control: China's solutions to a serious problem. In V. R. Squires & A. Ariapour (Eds.), *Desertification: Past, current and future trends* (pp. 155–166). New York: Nova Science Publishers.
- Stringer, L. (2008). Can the UN Convention to Combat Desertification guide sustainable use of the world's soils?. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 6(3), 138–144. doi:10.1890/070060
- Tal, A. (2007). Degraded commitments: Reviving international efforts to combat desertification. *The Brown Journal of World Affairs*, 13(2), 187–197.
- Tal, A. (2020). Not just tolerated—a global leader: Lessons learned from Israel's experience in the United Nations Convention to Combat Desertification. *Israel Studies*, 25(1), 122–148. doi:10.2979/israelstudies.25.1.06
- Tal, A., & Cohen, J. A. (2007). Bringing "top-down" to "bottom up": A new role for environmental legislation in combating desertification. *Harvard Environmental Law Review*, 31(1), 163–218.
- Temple Bruer Wines. (2018, November 8). *10 Things to like about us*. Retrieved January 17, 2021, from Temple Bruer Organic Wines: <https://temple-bruerwines.com/blogs/news/10-things-to-love-about-us>
- The Sustainability Consortium. (n.d.). *100+ global members*. Retrieved January 13, 2021, from <https://www.sustainabilityconsortium.org/members/>
- The White House. (2021, January 20). *Paris Climate Agreement*. Retrieved January 21, 2021, from <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/01/20/paris-climate-agreement/>
- Tóth, Z. (2018). International dimensions of EU soil policy—the main binding and non-binding legal instruments. *Hungarian Journal of Legal Studies*, 59(3), 290–303. doi:10.1556/2052.2018.59.3.4

- UNCCD Secretariat Policy Brief. (2012, May). *Zero net land degradation* (2nd ed.). Retrieved January 15, 2021, from https://catalogue.unccd.int/58_Zero_Net_Land_Degradation.pdf
- United Nations Convention to Combat Desertification. (2011, October 19). *World business leaders launch sustainable land management business forum*. Retrieved January 24, 2021, from <https://www.unccd.int/news-events/world-business-leaders-launch-sustainable-land-management-business-forum>
- United Nations Convention to Combat Desertification. (2016a, June 17). *China and the UNCCD launch initiative to curb desertification along the Silk Road*. Retrieved February 13, 2021, <https://www.unccd.int/news-events/china-and-unccd-launch-initiative-curb-desertification-along-silk-road>
- United Nations Convention to Combat Desertification. (2016b, October 31). *2015 Land for Life Award winner Elion won China Poverty Eradication Award*. Retrieved March 12, 2021, from <https://www.unccd.int/news-events/2015-land-life-award-winner-elion-won-china-poverty-eradication-award>
- United Nations Convention to Combat Desertification. (2017a). *Participation and involvement of the private sector in meetings and processes of the United Nations Convention to Combat Desertification*. Retrieved September 6, 2021, from https://www.unccd.int/sites/default/files/sessions/documents/2017-07/ICCD_COP%2813%29_16-1710616E.pdf
- United Nations Convention to Combat Desertification. (2017b). *Report of the Conference of the Parties on its thirteenth session, held in Ordos, China from 6 to 16 September 2017*. Retrieved February 19, 2021, from https://www.unccd.int/sites/default/files/sessions/documents/2017-12/ICCD_COP%2813%29_21-1717909E.pdf

- United Nations Convention to Combat Desertification. (n.d.). *The LDN fund*. Retrieved January 16, 2021, from <https://www.unccd.int/actions/impact-investment-fund-land-degradation-neutrality>
- United Nations Environment Programme. (2015). *Review of the Kubuqi Ecological Restoration Project: A desert green economy pilot initiative*. Retrieved June 14, 2020, from <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/8652>
- United Nations Environment Programme. (2017a). *Eco-restoration and wealth creation-Elion's Kubuqi business model*. Retrieved March 5, 2021, from <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/21773>
- United Nations Environment Programme. (2017b, December 5). *Wang Wenbiao, Champion of the Earth 2017* [Video file]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=AA45ZwsS7sc>
- United Nations Environment Programme. (2019a). *Global Environment Outlook (GEO-6): Healthy planet, healthy people*. Retrieved May 11, 2020, from https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27539/GEO6_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- United Nations Environment Programme. (2019b, September 23). *Wang Wenbiao: Son of the desert with a mission to green the planet*. Retrieved March 9, 2021, from <https://www.unep.org/news-and-stories/story/wang-wenbiao-son-desert-mission-green-planet>
- United Nations General Assembly. (1974, May 1). *Declaration on the establishment of a new international economic order*. Retrieved September 9, 2020, from <https://digitallibrary.un.org/record/218450>
- United Nations Global Compact. (2020). *Uniting business in the decade of action: Building on 20 years of progress*. Retrieved January 7, 2021, from https://globalcompact.at/wpcontent/uploads/2020/08/UNGC_Progress_Report2020.pdf
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2019). *World population prospects 2019: Highlights*. Retrieved June 15, 2020, from https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2019_Highlights.pdf

- von Maltitz, G. P., Lindeque, G. H., & Kellner, K. (2018). A changing narrative on desertification and degradation in South Africa. In V. R. Squires & A. Ariapour (Eds.), *Desertification: Past, current and future trends* (pp. 29–72). New York: Nova Science Publishers.
- Wagner, L. M., & Mwangi, W. (2010). Be careful what you compromise for: Postagreement negotiations within the UN desertification convention. *International Negotiation*, 15(3), 439–458. doi:10.1163/157180610X529627
- Walmart. (2018, February 14). *Project Gigaton 101* [Video file]. Retrieved from <https://youtu.be/s0VOUxbzmX4>
- Walmart. (n.d.). *Walmart's THESIS index*. Retrieved January 13, 2021, from <https://www.walmartsustainabilityhub.com/sustainability-index>
- Wang, W. (2019, April 26). *Starting from Kubuqi, opening a green era*. Retrieved March 5, 2021, from <http://en.kubuqiforum.org/index.php?menu=13&id=29>
- Whitman, J. (2009). *The fundamentals of global governance*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- World Bank. (2019, July 4). *Curbing desertification in China*. Retrieved June 15, 2020, from <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2019/07/04/china-fighting-desertification-and-boosting-incomes-in-ningxia>
- World Business Council for Sustainable Development. (2010, April 1). *Vision 2050: The new agenda for business*. Retrieved January 12, 2021, from <https://www.wbcsd.org/Overview/About-us/Vision2050/Resources/Vision-2050-The-new-agenda-for-business>
- World Business Council for Sustainable Development. (n.d.). *Our 25 years of history*. Retrieved January 12, 2021, from <https://www.wbcsd.org/Overview/Our-history>
- Xi, J. (2014). *Xi Jinping: The governance of China*. Beijing: Foreign Languages Press.
- Xinhua. (2018, October 12). *Chinese company shares desertification control experience with Morocco*. Retrieved March 11, 2021, from http://www.xinhuanet.com/english/2018-10/12/c_137528338.htm

- Zhou, C. (2021, February 13). *China's GDP 'paradox': Why young Chinese despair about future prospects despite rapid economic growth*. Retrieved February 13, 2021, <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3121425/chinas-gdp-paradox-why-young-chinese-despair-about-future>
- Ziniel, C., & Bradley, T. (2018). Greening British businesses: SMEs and the new wave of the environmental social movement. *International Journal of Social Quality*, 8(2), 1–26. doi:10.3167/IJSQ.2018.080202